

Молода Україна

журнал українськот демократичног молоді

РІК ВИДАННЯ ХХІ

ВЕРЕСЕНЬ — 1971 — SEPTEMBER

ч. 193

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario.

M. Filenko,
40 Strathcona Rd.
St. Catharines, Ont.

Victor Zwetkow
6465 — 43 Ave., Apt. 1
Montreal 410, Que.

В США:

Головний представник
Mr. Alex Konowal,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights, Ill. 60005.

Mr. Iw. Ivahnenko,
Featherbed Ln.,
Hopewell, N. J., 08525.

Mr. Iw. Hryntko,
416 Maple Ave.
Philadelphia, Pa., 19116

Mr. L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warren, N. Y., 13164

Mr. W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144.

У Зах. Німеччині:

Mr. Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

Листування з редакцією та
адміністрацією просимо
слати на адресу:

МОЛОДА УКРАЇНА
Postal Station "M", Box 40
Toronto 21, Ontario, Canada

МОЛОДА УКРАЇНА

MOLODA UKRAINA

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. КРИВОЛАП

Редакція Колегія.

Адреса ЦК ОДУМ-у:

O.D.U.M.

221 Edridge Way
Catonsville, Md. 21228, USA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: G. KRYWOLAP.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата: 12 чисел. — На два роки: 24 чисел.

У США:

12 чисел — \$5.00 (амер.); 24 числа — \$9.00 (амер.)

У Канаді:

12 чисел — \$5.00 (канадських); 24 числа \$9.00 (канадських)

Ціна одного примірника у США і Канаді: 50 центів.

В усіх країнах Південної Америки:

12 чисел — \$2.00 (американських); 24 числа — \$3.50 (америк.).

Ціна одного примірника: 0.25 amer. дол.

В усіх країнах Європи:

12 чисел — \$2.50 (америк. дол.); 24 числа — \$4.50 amerik. dol.)

Ціна одного примірника: 0.30 amer. дол.

В Австралії:

12 чисел — \$3.00 (австр. дол.); 24 числа — \$5.00 (австр. дол.)

Ціна одного примірника: 0.30 amer. дол.

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журнала, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських центів.

Статті, підписані прізвищем або ініціалами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Борис Олександров — Поезії та переклади. В. Шелест — Борис Олександров — поет і гуморист. Л. Цегельський — Анали Малоросії або історія запорожців і козаків України. І. Гайдай — Над крученою. Д. Грушевський — Діти вітають "качечку-прачечку". З Одумівського життя. Молоді голоси. Хроніка. В Україні. Навколо світу. Гумор.

Борис ОЛЕКСАНДРІВ

ЗАЛИШЕНА

*Марно, залишена, гаряче молишся,
Руки тремтячі звела над загравою.
— От і добилися... I доборолися —
Все заливає червоною лавою...*

*Все огортає димами, як вовного,
Сірою вовною, темними хмарами.
— I притінила рукою безкровною
Очі старечі, налиті пожарами...*

*Матінко! Образе горя народнього!
Он над тобою вже круки багряній!...
— От і діждалися гніву Господнього,
Лютого дня, що в Святсму Писаній...*

*Вдарило, блиснуло, зойкнуло крищею
Щось по яругах луною розкочене.
Впала у жито підбитою птицею,
В жито некошене, жито столочене...*

*Гаснула далеч, на зорі покришена,
Небо вечірнє убралося хмарами.
Так і пригадую: в полі залишена,
В житі рудому, одна, між пожарами...*

* * *

*Відреклася, забула, чи ждеш —
Чорні дні прозираєш, мов хащу?
Чи, можливо, ще й досі кленеш
Мою душу хитку і пропащу?*

*Не гнівися, що вперто мовчу —
Ти зорею просвіччеш гадку.
I за тебе я часто тремчу,
Як сліпець, що ступає на кладку.*

*Як сліпець, що готовий знайти
Власнц згубу у томці тремтінні,
І по хотів би до тебе прийти
Через бурі і сльоти осінні.*

* * *

*Ну от і все. Спалив твої листи
І засмутивсь, відчivши ніби втомці.
Мов не лими, а так немов би ти
Десь відплivла, і далеч невідомці...*

*Спали мої... I бідем знову ми.
Як мандрівці, що стrілися на мості.
Нехай пливіть твої й мої дими
I, може, десь зайдуться в високості...*

НОВОРІЧНЕ

*Зажурився на стінці Гойя,
Просстеляється пітьма габою.
Що я винен, що ти не моя?
Що ти винна, що я не з тобою?*

*Темні штори спустили давно,
Тільки блимає вогник на розі.
Подивися в замерзле вікно —
Ні сліда, ні душі на дорозі.*

*I журби не притишує хміль,
Тільки в скронях вистукує гулко.
Ta про тебе шумить заметіль
По лунких опустілих завулках.*

*З новим роком, єдина моя!
З новим щастям! — нехай і без щастя...
Засмутився на стінці Гойя
I його звеселити не вдається.*

*Я один. Я полин. Ні душі,
Тільки тіні та зорі довічні,
Тільки сніг. I напір. I вірші
Непотрібні вірші новорічні.*

* * *

*От би рушити в мандри, в хороші, у дальні краї,
Там, де води криштальні, де свіжістю віють гаї.*

*Залишити бетони, перони, дороги, мости —
По траві-мураві, по піску золотому бrestи...*

*Всі клопоти їдкі відігнати від себе, як дим,
Уявити себе як вітрило прудким, молодим.*

*Наче птиця, чи олень, що вбрід переходить ріку.
Уявити себе понад морем, на білім піску...*

*Все це легко і просто було б уявити мені,
Ta не легко здійснити, сумна моя доленько, ні.*

*Так, як місячні блиски непевні на темній воді,
Tak i я від колиски петляю свій шлях у біді.*

*В полі, в лісі, в роботі, у святі — куди не піду —
Все, як привид лукавий, снується мені по сліду.*

*Як стоногий павук, що невидимо сіті снує,
Tak i лихо моє відітхнути мені не дас.*

*Tak i будні мої — із крутою навалою справ.
Mабуть долю мою хтось лукавому в карти
програм!*

ЧАС

День зачах у мареві смеркання.
Впала в море крапля. Тишина.
В безвісті космічного єднання
Ти одна —
одна —
одна —
одна...

Ти одна, людино. І печальний
Колокруг — і душ одвічний щем.
Тихо віє вітер проминальний
Яснооким нам, що проминем...

А Тетерів ласкаво воркотів
І нам не снилися ніякі дикі війни.
Ваш лист — як ластівка з утрачених сторін,
Як вогник пам'яті із того боку греблі.
І ще такий, як серця дальній дзвін,
Як голос Ваш, як Ваші руки теплі,
Коли в своїх я вперше їх тримав,
А очі сяяли, розіскрені і чорні...
Ваш лист, хороша Женю, нагадав
Далекі дні, минулі й неповторні.

З ЧУЖИХ ПІСЕНЬ

(переклади)

БІДНИЙ ФРАНСУА

(З Сільвена Гарно)

Ідучи без мети крізь міські вітерці,
Подруживши з котами й старими місцями,
Вже три тижні топчу я оці вулиці,
Закаблуками лунко вистукую гами.
Як колись я любив пружну зелень стебла,
Молоко, що парує, левади з гаями!
І були в мене друзі — і Жанна була,
Що, бувало, її сміється і плаче без тями.
О, селянські дівчата — і слози і сміх!
Ви пили мої вина, смакуючи їжу.
А тепер мое ложе — сланцевий поріг,
Бо у парку лавки пофарбовані свіжо.

У старих передмістях у вікнах — вогні.
Синій місяць зіп'явся котом на штакети.
А на сходах — коханці. Немов навісні,
Заворожено мимрять любовні куплети.
Я водив Франсуазу на берег ріки
Вечорами, давно — ми кохалися п'янко.
Буйна липа хила над нами гілки,
Ясні зорі у небі бриніли до ранку.
Але нині — не те, Франсуазо. Я йду.
Ні питва вже у мене, ні хати, ні їжі.
Цілу ніч я блукатиму в темнім саду,
Бо у ньому лавки пофарбовані свіжо.

Го! Безумна графине у царстві руїн!
Ти багата — а чорних котів тобі страшно.
Чи ти знаєш відкіль я? З китайських сторін.
Я привіз тобі брошки, що світяться ясно.
Але нині я все це продав лихварям
І купив два міцні конопляні канати.
Я тебе задушу і повішу сам.
Будуть ноги мої із ліхтарні звисати,
Наче овочі зрілі — на скруті доріг.
Але нині я знов, Франсуазо, без їжі
І я знов покладусь на камінний поріг,
Бо у парку лавки пофарбовані свіжо.

Е. Чехівський

* * *

Ваш лист, хороша Женю, нагадав
Далекі дні завзяття і невтоми.
І знову в пам'яті, як марево, повстав
Ясний, дзвінкий, замріяний Житомир —
Чудове місто, де я пробував
На перехрестях юности моєї.
Де я блукав, шукав, фантазував
І не збувався певності тієї,
Що все — найкраще в кращому з світів,
Що вічно буде юність буревійна.

СНІГОПАД

(З М. Сядньова)

*Попрощаєшся з тобою, здавалося, гордо і сміло.
У порожніх завулках крутила снігами зима.
Я до тебе не йшов — хоч і серце боліло,
Я тривожно чекав, що мене ти покличеш сама.*

*Цілий тиждень буран придорожні хитав осокори,
Кожен день я рушав — і з дороги вертався назад.
Але стихли вітри. І відкрилися сині простори,
І з пів-ночі почався повільний, м'який снігопад.*

*А на ранок далінь простяглась широка і біла,
У ясному промінні зникала сріблисті імла.
Чистоти доторкнулись нога нічия не посміла,
Тільки стежка одна до порога твого пролягла.*

Аластер РІД

Я ДО ТЕБЕ

*Літо геть збронзовіло, а з ним
відійшли наші мандри в околицях.
Подивімось як справи тепер.
Он хатина скrapає в марокськім дощі.
Млин, як привид, в зеленій французькій рівнині.
Береги опустіли — одна лише рінь.
Ta одначе в садах, в перехрестях стежок,
ми спимо, сперечаемось, сваримось, миримось знов,
догоджаючи серцю.*

*А тепер, коли море темніє на зиму,
я далеко, і ти далеко
(рідний дім іще далі, ніж ми),
напиши мені довгий лист,
ніби з дому.*

*Напиши про засніжену ніч
і про те, як би вдвох ми сиділи при вогнищі.
чули пісів завивання у сні, чули гуски
сичання в стодолі, чули тупіт копит до двора.
Розкажи як вирєє вода, і як трави
стелять коси в ріку.
Напиши про погоду.*

*Може
лист через воду,
щось як іс. але ліпше,
нам приблизив би дому
зі світу.*

Напиши, я приду.

ЮВІЛЕЙНЕ

(Вільний переспів з іранського поета 14-го віку

ГашідаAnsari)

*Двадцять восьмого липня зоря спалахнула над
нами.*

*Двадцять восьмого липня ударило в синій тимпан.
І тоді ти прийшла, обвила мою шию руками,
І ми впали в крутіж, у блакитно-рожевий туман.*

*З того часу донині я ходжу у цьому тумані,
У п'яному підсонні, де наша любов розцвіта.
І ясніють мені, і зорята твої очі кохані,
І крізь вітер шепочуть твої пелюсткові уста.*

*Я чекав тебе довоє в таємній журбі, в неспокої,
Та сумні горизонти змикала сивіюча мла.
Я хотів лиш тебе. Я хотів неодмінної такої.
А тебе не було. О, чому ти так пізно прийшла?*

*Підійди. Обійми. Поклади мені руки на плечі.
Буде любо в саду, хоч і ньому й нема слов'я.
Хай кружляє земля, хай шумить у скажений
хуртечі —*

Ми сьогодні удвох.

Ти моя,

ти моя,

ти моя!

БІОГРАФІЧНІ НОТАТКИ

СІЛЬВЕН ГАРНО — народився 1930 р. в Монреалі. Був моряком, журналістом, актором і радіокоментатором. Скінчив самогубством 1953 р. У віршах Сільвена Гарно, які можна порівнювати з раннім Рембо, значально витончену меланхолію, почуття абсурду і свігомість смерті — лівоголово отром'яні сонцем молодості. Поетичні збірки: "Objets trouvés" (Знайдені предмети), "Les trouble-fête" (Ti, що псуєть розвагу) 1952. і том зібраних творів "Objets retrouvés" (Віднайдені предмети) 1965 р.

МАСЕЙ СЯПНЬОВ — сучасний білоруський поет. Нар. 1915 р. на Могилівщині. Пише з 1937 р. Відбув п'ять років заслання на Колимі. Видав друком збірки віршів: "У ажіяне ночы" (1937), "Спадзяваныны" (1947) і "Ля ціхай брамы" (1955), що були прихильно відзначенні українською літературною критикою та частинно перекладені на українську мову (переклали Л. Полтави, І. Качуровського, Я. Славутича та ін.). Тепер живе у США.

АЛАСТЕР РІД (ALASTAIR REID) народився 1926 року у Вітгорні (Шотландія). Кілька років викладав літературу в одному з американських коледжів, тепер працює як постійний співробітник журналу "New Yorker". Живе в Барселоні (Еспанія). Збірки: "To Lighten My House", "I Will Tell You of a Town", "Fairwater", "Allth", "Once Dice Trice", "Supposing", "Passwords" та інші. Багато подорожує.

Володимир ШЕЛЕСТ

БОРИС ОЛЕКСАНДРІВ - ПОЕТ І ГУМОРИСТ

(До 50-ліття письменника)

Борис Олександрів (псевдонім) своїм віком належить до покоління тих українських поетів і прозаїків, яким судилося долею зустрічати їхні повноліття або перед самою війною, або таки у вири подій минулої війни. Це представники найбільш покривденого покоління, яке розгубило на фронтах, на "сірих пасмах доріг" найкращі роки своєї молодості. У часі того незвичайного напруження, повного небезпек і нестатків, ім довелося самотужки формувати свої погляди на світ і на життя та під задимленим небом складати перші, часом несміливі, але, як правило, роззброюючо-щирі декларації вибагливій музі Евтерпі. То був час лихоліть, який не залишив ніяких світлих барвін для життя, ні для поезії:

*Ти подивися: пітьма все закрила,
Мов простягла над світом чорні крила
Зловіща птиця жаху і терпінь.*

Молодим поетам довелося тоді шукати поетичної краси в трагізмі — шукати там, де, здавалось, її зовсім немає. Але, як ствердив О. Довженко, прекрасне є і в трагізмі. Це та "грізна", "урочиста" краса, освячена жертвами й пожежами, яка залишає свої сліди на полотнах образотворчого мистецтва, на сторінках великих книг, у поетичних сповідях поетів-ліриків. Це та незвичайна краса, яку Анатоль Франс ставив вище правди, бо вона, на його думку, "ближча до істини, ніж гола правда".

Відірвані силою обставин від інститутських та університетських авдиторій, представники цього покоління не мали часу на вибір бажаного шляху, чи місця в тій складній ситуації. Вони робили те, що їм диктувала необхідність. Власне в тій ситуації ця генерація "роздвоїла шлях": одні залишилися там, другі пішли на еміграцію. Олександрів з болем згадує про це у вірші "Відхід":

*Ми відійшли у присмерки доріг
І вітер нам розхрістував шинелі,
А з висоти — розпалені шрапнелі,
Неначе зорі, падали до ніг...*

Триптих "Відхід" — це ліричний етюд біографічного характеру, що зродився на канві спогадів із пережитого. Це те саме тематичне коло найболячіших спогадів про відхід у невідоме, яке забирало в полон думки й почування майже всіх поетів старшої і молодшої генерацій, що опинилися на чужині, або, як висловився Е. Маланюк, за "брамою положеної Батьківщини". Такий мотив ззвучить і в Маланюковім "Ісході", у Мосенджовім "Помона Мілітанс" та в творах інших поетів; подібні мотиви прощання з рідними сторонами при відході на фронти знайшли собі багато місця також і в поетичних збірках, вида-

них в Україні. Таким чином, тут відпадає питання про можливість тематичних запозичувань, і критичні міркування зводяться до одного логічного висновку: подібність ситуацій викликала подібні настрої. Лише строфічна форма й поетична лексика урізноманітнювали цей загально поширений мотив.

Міряючи чужі шляхи в "пітьмі голубій", Олександрів, як і багато його творчих колег, оспіував у своїй ліриці тугу за кращими роками молодості, вкраденими війною, за друзями й рідними, за всім тим, що ніколи не зітреться з пам'яті. Ці розважання з особливим смутком розкриває він у вірші "Вночі":

*Мерхне пломінь сузір. Ніч Карантії хмура і темна.
Над вершинами скель нависає холодний туман.
Я не можу заснуть... Точить мозок мій думка
таємна,
Чорні крила жалю до пригаслих торкаються ран...*

*Десь покинутий степ. Там душа моя чайкою плаче,
Половіють жита, наче світлого моря прибій...
У безсонні ночі знову мариться давнє, дітяче,
Сірі пасма доріг виростають в пітьмі голубій...*

Переносячись уявою з гористої Карантії в Україну, поет ніби попадає в зачароване коло "золотого сну": "рідні поля", "милі усміхнені лиця", "вечірнє село", привіти знайомих людей — і найзворушливіша картина зустрічі з сестрою:

*Ось і рідний садок, і сестра відчиняє ворота,
Наче пташка мала, припадає мені до грудей...*

Поет розуміє, що пережитого не можна повертнути, бо життя має невблаганну властивість розвиватися лише в одному напрямку; він знає також, що мрія є тільки тінню можливого, але для поета вона має велике значення, бо породжує захоплюючі образи, розкриває найглибші нюанси підсвідомих порівняльних асоціацій. Тому він вітає ніч у "Місячній фантазії" і простує в полон уявленого:

*Тихо. В небі — задума. Зі скельних узбіч
Запашною вологою дихає змора.
Ні, не треба вогню. Хай задумана ніч
Синьокосою німфою бродить по горах!*

*Лунко дзвонить ріка. Заколисує рінь.
Буду слухати гомони, ставши на ганку.
Може з'явився знову, як давнього тінь,
Як вечірня зоря в голубому серпанку?*

У вірші-елегії "Вночі" та в "Місячній фантазії" поет виявив потрібну творчу рівновагу в поєднанні трьох найважливіших елементів, необхідних для справжньої поезії: настрою, добірної лексики й строфічно-структурної чіткості, чим

досяг прекрасної музично-образної синтези. Це свідчить про те, що поет саме тоді наполегливо працював над удосконаленням свого поетичного хисту. Можна сказати, що то був час його може найінтенсивнішої творчої праці в царині поезії. Ту його творчу інтенсивність можна пояснювати певним збіgom обставин — літературною атмосферою тодішнього Зальцбурга — найважливішого культурного осередку української еміграції в Австрії, де постійно або проїздом перебували Ю. Клен, Д. Гуменна, А. Коломиєць, Ю. Дивнич, І. Кошелівець, А. Галан, І. Качуровський, М. Цуканова, К. Бульдин, О. Сацюк, а також невеличка група білоруських поетів (У. Дудзіцькі, А. Салавей), з якими Олександрова єднала щира особиста дружба.

Зокрема, здається, були корисними для Олександрова його дружні стосунки з Качуровським та Салавієм — поетами і теоретиками літератури (перший учень відомого знавця поетики Б. Ярха, другий — представник школи послідовників М. Богдановіча). Можна припускати, що зальцбурзьке літературне товариство дало нагоду Олександрову доповнити його знання літературознавства тим, чого він не встиг зачерпнути в Київському Педінституті. Одночасно з цим Зальцбург був для нього місцем для певної перевірки своїх мистецьких поглядів, що до того формувались самотужки.

У часі навчання в педінституті Олександрів належав до гуртка молодих поетів і був особисто знайомий з В. Сосюрою — тогочасним улюбленим студентської молоді. Безперечно, це знайомство з Сосюрою мало своє значення, бо перші поетичні спроби Олександрова мають на собі сліди творчого впливу Сосюри. Навіть і в зальцбурзькому періоді Сосюрина тональність ще відчувалась у його віршах. Але згодом Олександрів почав звільнитись від Сосюриної ліричної стихійності і, мабуть за порадами Ю. Клена, приділив більше уваги творчості неокласиків, зокрема Зєрова та Рильського. Правдоподібно, що І. Качуровський, над яким виразно тяжіли впливи російської поезії, також проходив процес творчої переорієнтації. Про це свідчить вірш Олександрова, присвячений Качуровському:

*Ми читали, друже, Рильського з тобою
І в серцях бриніла золота теплінь.*

Отож, як зазначив Качуровський у своїй рецензії¹⁾, "якщо Б. Олександрова треба вмістити на літературну політику, то місце його, за чисто формальними ознаками його лірики — десь поміж Рильським і Сосюрою". Можна ще додати, що Олександрів високо цінив творчість "імператора залізних строф" Е. Маланюка, але ні історіософія, ні рвучкий романтичний патос Маланюка не знайшли відгомону в спокійно-суб'єктивній ліриці Б. Олександрова. З цього виходить, що

¹⁾ Ігор Качуровський, "Туга за сонцем" моого приятеля Б. Олександрова", Українські Вісті, 17-12. 1967, ч. 51 (1791).

йому більше імпонував ранній Рильський — проповідник відходу від "бур, отнів і завірюх у край, де друзі за вудками стежать..."²⁾). Поезія непричентного споглядання, радше ніж активного втручання в неприємну метушню буднів, настанова наскрізь філософська, як от у Плужника, властива й поетичній натурі Олександрова. Він, наприклад, не радить своїй ліричній героїні аж надто запопадливо шукати "до щодення ключів", бо

...незбагнuta синява неба
Наймудріша з усіх мудрощів.

З вищенаведених рядків можна б робити висновок, що в той час Олександрів не мав на своїй творчій палітрі барв для відтворення образів із тодішньою сьогоденности". Як поет, він мав свій власний світ, у якому міг досконо вживатись тутого за вимріяним. Однак, було б помилкою твердити, що він всеціло попадав у мистецький аскетизм і "смиренно втікав, мов Іоарці" від життєвих подій, бо ж відомо, що він був редактором газет "Промінь", "Наш Шлях", співредактором "Керми", "Літаврів", та брав активну участь у культурному житті української громади Зальцбурга. Але то були для нього, так би кажучи, лише другорядні функції. В основному він лишався поетом з виразним розмежуванням та градацією своїх мистецьких і громадських зацікавлень.

У Зальцбурзі Олександрів видав свою першу збірку поезій під назвою "Мої дні" (1946 р.), яку Гр. Шевчук (Ю. Шерех) відзначив назагал прихильною рецензією, однаке зауважив, що Олександрів втримує свою лірику у вузькому колі мотивів. З цього приводу він писав наступне:

"Лірична обдарованість автора незаперечна. Він уміє схоплювати ледве відчутний настрій, він легко й плавно володіє канонічним післяромантичним віршем, він часом добре композиційно буде поезію, даючи змілу піанту в кінці ("Коні", "Замок"), він уміє надати події дня загальнішого звучання, творячи річ неоднідінного сприймання ("Пісня")... Мова його поза окремими ляпсусами культурна, рима витримана й багата.

Але поезії такого типу особливо загрожує небезпека самопереспіву. Ця поезія надто вузька — і тематикою, і формальними засобами, вона

²⁾ М. Рильський, "Друге рибальське посланіє", Де сходяться дороги, Київ, 1929, ст. 64-65.

ПРИВІТАННЯ

Бориса Олександрова, відомого поета, письменника і довголітнього редактора журналу "Молода Україна" вітаємо з п'ятдесятиліттям і бажаємо здоров'я, творчого успіху і многих літ.

ЦК ОДУМ-У
Редакція та адміністрація "М. У."

надто несамостійна. Майбутнє Олександрова як поета залежить від того, чи зуміє він вийти за межі того вузького кола, в якому його поезія перебуває, чи зуміє він знайти своє, неповторно своє обличчя”³⁾.

Гр. Шевчук (Ю. Шерех), як видно, підішов до збірки молодого поета з двох кутів зору, розглядаючи талант і тематику. При цьому в нього, здається, перенаголошено потребу розширення тематичного кола. У цьому питанні можна скоріше згодитися з міркуваннями Ю. Клена, який писав:

“...з літами прийдуть ще інші мотиви, зазвичай свої ноти, але до цього веде період шукань. Важливо те, що в поета є смак, є ґрунт для дальшої розбудови, є прекрасна співучасть та органічне відчуття ритму, що пульсує в нього в крові”⁴⁾.

Ю. Клен, як досвідчений визначний поет, уважно слідкував за творчим ростом Б. Олександрова. У своїй рецензії “Думки на дозвіллі” він відмітив, що в збірці Олександрова “перехрещується проміння, що йде від різних поетів”. Це свідчить, що Олексandrів був ознайомлений з творами багатьох майстрів поезії, що він саме розпочав процес своїх творчих експериментів. Зокрема приваблювала Клена поетична мелодика Олександрова, про яку він висловився так:

“Вірш його плинний, мелодійний, музичний, ллєється, як потічок, не знаючи загат. Може не буде перебільшенням сказати, що він є наймелодійнішим з наших поетів, бо ту легкість, крилатість вірша знайдемо хіба в Сосюри. Ті вірші так і просяться на музику...”⁵⁾.

Саме тоді, коли поет почав зростати під усіма оглядами, коли почав шукати нових можливостей для творчого самовияву — якраз тоді йому довелося покинути Австрію. Згодом він опинився серед нових життєвих умов, які, на невизначений час, усували з поля зору будьякі реальні можливості дальшої творчої праці. В цій ситуації його чутлива спостережливість фіксувала лише важливіші фрагменти з баченого й пережитого та відкладала їх у глибину душі для пізнішого переосмислення й перекладу на мову художніх образів. Так накреслювались самі тільки перспективні пляни, що не знаходили негайної реалізації.

Поет опинився у великому місті, яке розкрило перед ним багато суперечностей, пов’язаних з ідеальним і реальним розумінням людського буття, до яких поет-лірик не був приготований, бо в тому часі емігрантського пристосування до обставин не поетична культура, а звичайна бу-

денна практичність була мірилом індивідуальних здібностей. Про це пише поет:

*Я навчився мережити вірші,
Але жити, на жаль, не навчивсь.*

Місто, ця, за словами Е. Маланюка “нечиста облуда”, має жорстоку властивість навалою матеріальних речей, своїм сірим прокуреним бетоном, хаосом своїх внутрішніх взаємин нівелювати людські душі. Місто глушить справжню поезію; замість неї воно підносить каламутну, невпинно пульсуючу хвилю своєї власної поезії, або псевдо-поезії, щоб “за вузькими дверима грабувати глухих малят”. Це відштовхує Олександрова від “крикливої мертвоти” міста, де, за його словами:

*Канали вулиць кашляють прогаром
І тъмно сяють вікна — більма днів.
Гранітних веж німуючі простори
до світла гріють спини...*

*Мости
наставили скорботно-чорні ребра,
і сплетені суглоби —
чекають благости з прокурених висот.*

Місто, в якому опинився Б. Олександров, вимагало тоді іншого жанру, іншого літературного стилю та інших образних асоціацій. Воно мало багато тем для поета-урбаніста, але майже нічого для поета-лірика. Тому Олександров вирішив підійти до міських проблем по-іншому, виявляючи при тому й іншу сторону свого таланту — гумор, засобами якого він міг би вести діялог зі своїм часом та серед міської метушні зберігати свою творчу індивідуальність.

Залишивши свого ліричного героя за містом серед природи, Олександров увів у місто іншого героя — загадкового й дотепного Свирида Ломачку. Цей його новий герой скоро здобуває собі статус типового міщанина й починає, за висловом А. Юріняка, “хитрувати педагогічно”⁶⁾, підмічаючи прижмуреним оком негативні риси серед громади своїх земляків “інтелігентів і колоінтелігентів”, які саме тоді втягалися в соціально-психологічний процес поспішного оміщення.

Б. Олександров вдається до гумору ніби для маскування своїх поетичних почувань, ображених неліричною атмосферою міста. У своїх фейлетонах він розкриває щось цілком протилежне своїй поетично-ліричній вдачі, щось визиваюче, щось ніби навмисно підкреслене. Якщо, наприклад, у ліричній поезії він висловлює бажання бути близче природи, “там де води кристальні, де свіжістю віють гаї”, то в гумористиці — навпаки: він втискається у вир життя, коментує його, критикує звичай закуреного міста; на тлі його безбарвного мороку, звисаючого з “прокурених висот”, він має беззлобні напівкарикатурні й карикатурні типи (художник Морока, поет Півень, магістер Холевка, футболіст Стефко, пре-

³⁾ Гр. Шевчук (Ю. Шерех), “Намисто настроїв”, Час, 1946.

⁴⁾ Ю. Кл. (Юрій Клен), “Борис Олександров — ‘Мої Дні’ — лірика. Видавництво ‘Нові Дні’”, Звено, Інсбрück, 1946, ч. 3-4.

⁵⁾ Юрій Клен, “Думки на дозвіллі”, Останні новини, Зальцбург, 1947, ч. 88-89.

⁶⁾ А. Юріняк, “‘Лукавство’ книжки Свирида Ломачки”, Молода Україна, Торонто, лютий 1963.

Група молодих поетів на літературній консультації у Володимира Сосюри. Зліва: В. Селиновський, Я. Стецюк (донедавна голова Львівського відділу Спілки письменників України), М. Грищук, Б. Олександрів та В. Сосюра. 1940 р.

тенсійна псевдоінтелігентна Марта й інші). Така творча протилежність завуальовувала їй містифікувала Свирида Ломачку, бо справді годі було вірити, що за таким "фольклорним прізвищем" заховав свою ідентичність "невинний" і спокійний поет-лірик.

Збірка фейлетонів "Свирид Ломачка в Канаді" (Торонто, 1951), була небуденною появою. Сьогодні, по 20-х роках з часу її появи, можна признати, що вона, так само як і "Дияволічні параболи" Порфирія Горотака (Л. Мосандз і Ю. Клен), вважається надзвичайно вдалим витвором гумористично-пародійного жанру в нашій літературі повоєнного періоду. Зокрема вартий уваги той факт, що за псевдонімами авторів обох збірок заховались відомі поети. Через це ѹ в обох збірках вчуваються ноти поетичного ліризму, переплетені то гайнівською іронією, то гоголівським "гірким сміхом". В цьому, здається, і полягає та їх творча своєрідність, та виняткова жанрова манера, яка спонукає читача не тільки усміхатися, але ѹ вдумуватися у зміст прочитаного.

Через десять років після появи збірки "Свирид Ломачка в Канаді", автор видав чергову збірку гуморесок під назвою "Любов до близнього"

(Нью-Йорк — Торонто, 1961). Ця його друга збірка вже має ілюстрації до текстів, виконані М. Левицьким, і містить у собі не короткі фейлетони, а дещо більші розміром гумористичні оповідання, над якими, видно, автор працював дбайливіше.

Зі змісту збірки видно, що десятиліття вже дещо притупило гострі грані протиріч і до певної міри примирilo автора з навколошньою дійсністю. В оповіданнях цієї збірки вже менше полі невої гіркоти, натомість більш відчутний ліричний струмінь, поглиблений перипетії комізму й парадоксальність висновків, витончено й інтелектуалізовано іронію. З таким складом композиційних засобів підійшов автор до нашої сучасності — химерної, мелодраматичної сучасності, сенс якої також балансує в хиткій рівновазі між трагічним і смішним.

Якщо у першій збірці фейлетонів, коментуючи злободенні події, Ломачка "хитрував педагогічно", то в другій — він уже "лукавить" філософічно. Його "лукавство" полягає в тому, що він навмисне відступає від нескладних комічних сцен, переходячи до скомплікованіших, удаючись до цікавіших діялогів і монологів, до гнучкіших стилістичних засобів.

У першій збірці автор прямолінійніше відтвірював комічні ситуації, як це бачимо, наприклад, у "Візиті в мілої Стефі":

"Я старанно випрасував свої візитові, поруділі від давності і постійного припікання залязком штани, причепив до шиї знайденого після бійки на одному весіллі білого метелика й попростував до Стели".

У другій збірці, у "Фейлетоні про ніщо", автор дає подібну сцену приготування до візиту, але вже описує її по-іншому. В іншій композиційній структурі представлено й саму візиту та розмову з Мартою:

"— Марто, що ж це з тобою, Марто? Надворі жовтень, пломенють жоржини й буки, небо робиться по-осінньому прозоре, а ти ось так... Пам'ятаєш, як ми колись блукали над Десною, в голубій тишині, коли над луками пливло багряне сонце, а ліси стояли в сторожкій задумі? Я говорив тобі... я не пам'ятаю, що я говорив тобі, мабуть, щось надзвичайно інтимне, а ти слухала, і нам було так гарно, нам здавалося, що земля звучить, як орган..."

У цю хвилину я згадав, що ніколи не був над Десною, а коли б і був, то напевно не з Марттою: ми зустрілися з нею щойно на чужині... Я зніяковів. Але Марта ні трохи не здивувалась.

— Пам'ятаю, дружочок, — сказала вона в задумі".

Автор, як видно, не старається тут розсмішити читача. Він тільки приводить його до несподіваного висновку, який і перебирає на себе функцію комізму. Комічний висновок випливає тут з алогічної розмови про щось, чого взагалі не було.

Такою ж несподіваною для читача розв'язкою закінчується й "Дентистична історія", де Свірил Ломачка описує свої муки в кабінеті синьююкої дентистки, а через годину після тих мук, йдучи додому, признається, що "було б надзвичайно до речі, якби ще цього тижня, хоч би й завтра чи післязавтра, заболів мені другий зуб".

Тут ми маємо справжні зразки культурного, делікатного гумору. Ці зразки всіма прикметами свого вияву відрізняються від того зубоскального "простацького комізу", який, на жаль, ще й на побутує в літературі сатирико-гумористичного жанру; ще й далі натягнутий травестійний бурлеск підмінює гумор, а лайка — сатиру.

Успіхи Олександрова в царині гумористики дали декому привід до тверджень, що, мовляв, Б. Олексandrів — не поет у повному значенні цього слова, а лише пів-поет, бо він роздвоїв свій талант: віддав поезії тільки половину своєї душі, а другу половину, імпульсивнішу та ще й з додатком винахідливого творчого "лукавства" — віддав гумористиці, так як і Качуровський, який також "зрадив" Евтерпі, роздвоївшись між віршами і прозою, що, мовляв, і ріднить цих двох поетів.

Безперечно, таке твердження, навіть якщо в ньому і є частина правди, не розкриває ще всіх

причин цього творчого роздвоєння. Справа в тому, що тут іде мова не про якийсь випадковий перехід з жанру в жанр, а таки про достатньо вмотивовану необхідність култывування іншого, спричиненого конкретними обставинами, творчого спрямування. Правда, жаль, що така необхідність виникла якраз тоді, коли лірична поезія Олександрова почала набирати сильнішої тонації і супроводилася признанням серйозної критики.

Але було б помилкою вважати, що в міжчасі між появами першої і другої збірок фейлетонів Б. Олександров занедбував працю в ділянці поезії, бо власне в тому часі він присвячував багато уваги теоретичним і практичним аспектам поетичного перекладу, усвідомлюючи першорядну важливість цієї справи. При цьому треба зазначити, що Олександров успішно закінчив два відділи Оттавського університету з науковими ступнями вченого славіста й бібліографа. Самозрозуміло, що ще більше зблизило його з проблемами українського і взагалі слов'янського літературознавства.

Чергова поетична збірка Б. Олександрова "Туга за сонцем", що її видало Об'єднання Українських Письменників (Нью-Йорк — Торонто, 1967 р.) в певній мірі збалансувала його прозово-поетичні зацікавлення. Одночасно ця його збірка послужила наглядним доказом, що Олександрова "ще рано скидати з рапуби" як поета; змінила вона й опінію серед тих кіл, які ще недавно пророкували йому поступовий відхід від поезії.

Формально "Туга за сонцем" — дальший крок у поетичному зростанні її автора; в ній немає нічого випадкового, нічого невикінченого. Збірці, як зазначив В. Сварог⁷), "властива безперечна поетична культура, лірична співучість, багатство поетичного словника, продуманий вибір лексики". Однаке вона не розкриває нових ліричних імпульсів, які могли б іти в парі з нагромадженим роками досвідом її автора. Зокрема це стосується першого розділу, в якому відлунюється трансформація колишніх, ще юнацьких вражень і переживань. Недарма ж він і згрупував свої вірші такого спрямування в окремому розділі під назвою "Пам'ять серця".

Така мандрівка спогадами в минуле — явище відоме і закономірне у ліричній поезії. Воно має свій ґрунт і віправдання в психології творчого сприймання та відображення — це та творчо-психологічна реконструкція вражень, яку І. Франко називав "відгуком чогось давно пережитого і похороненого в пам'яті", а польський поет Мечислав Яструн — "спогадом і одночасно синтезою". Що ж до причин, які спонукають поетів до таких реконструкцій пережитих у минулому почуттів, то — як зазначив болгарський дослідник психології літературної творчості М. Арнаудов — такі екскурси в минуле потрібні поетам для того, "щоб можна було подивитись на пережите ніби збоку" й порівняти його з сучасним.

⁷⁾ В. Сварог, "Пам'ять поета", Нові Дні, січень 1968.

Невеликий обсягом розділ "Листи до друзів" розкриває перед читачем уже дещо відмінні тематичні екскурси автора. Цей розділ збірки немовби творить собою перехідну ланку, щось середнє між елегічно-суб'єктивною лірикою та гумористикою; у ньому відбиваються два відмінні стилістично-емоційні характери, так мов би дві натури однієї особи автора: поетично-лірична і гумористична.

У своїх віршованих епістолях, адресованих друзям, Олександров у кількох рядках може подати портретні риси, вдачу, і, подекуди, начіть професійні зацікавлення своїх друзів. Для прикладу варто взяти уривки із віршованих листів, адресованих М. Левицькому та О. Гошулякові:

*Про що ти думаєш на брукові Парижу,
Мандрівче-маляре, веселій друже мій?
У кучері твої заплівся вітровій —
Кошає голову таку знайомо-рижу...*

Знову ж, для характеристики О. Гошуляка, його дебелої постави і професії співака — Олександров вживав кілька влучних висловів, що підkreślують найхарактерніше:

*Твій предок певно кашу десь варив
На Хортци, або на Чортомлику.*

*Людовіко, чи Гремін ти в цю мить,
Чи хан Тімур під срібним водограєм, —
Я слухаю — а все мені зв'ячути
Карась із "Запорожця за Дунаєм"...*

І. Качуровський та А. Юрінський у своїх критичних зауваженнях з приводу збірки "Туга за сонцем" уже відмітили, що Олександров має непересічні здібності до епістолярної поезії та лірики дружби — популярного колись жанру, залюбки культівованого поетами в їхніх взаєминах з творчими колегами та людьми свого оточення. Сьогодні, на жаль, ці форми поезії приглушенні холодною раціональністю сусільно-громадських і навіть особистих взаємин. Отже, творчий вклад Олександрова в цю незаслужено занедбану галузь поезії слід вважати корисним і доцільним.

Окремої уваги заслуговують поетичні переклади та переспіви з чужих літератур. У цій ділянці Б. Олександров також зумів зарекомендувати себе як гідний послідовник кращих майстрів пере-

кладу: М. Зерова, М. Рильського, Ю. Клена, М. Лукаша та інших. І. Качуровський писав з цього приводу, що "читаючи переклади, легко переконатись, що Олександров бездоганно володіє технікою перекладу"⁸⁾. В. Сварог також стверджив, що переклади Олександрова "зроблені на високому мистецькому рівні" і що "в його перекладах кожен з чужомовних поетів зберігає свою індивідуальність"⁹⁾.

Літературний, а особливо поетичний переклад, як відомо — нелегка справа, бо перекладач не тільки передає зміст, але й ритмо-мелодику, національний кольорит, настрій та інші своєрідності оригіналу. Все це вимагає виняткового зосередження, досконалого знання мови та неабиякої стилістичної вправности. Треба ще додати, що без перекладів годі взагалі говорити про якийсь зв'язок між світовими літературами. Подекуди ще можна зустрітись з помилковим підходом до літературних перекладів, мовляв: перекладати чужі твори — це те саме, що колихати чужих дітей. Насправді ж це надзвичайно важлива й почесна творча діяльність, бо рівень кожної національної літератури визначається не лише кількістю оригінальних творів, але й кількістю перекладів з чужих на свою та з своєї на чужі мови. Власне перекладами поети і прозаїки сприяють ростові вічнозеленого дерева світової літератури.

Говорячи взагалі про тематику та основний струмінь творчих спрямувань Б. Олександрова — можна признати, що в його особі українська поезія має витонченого поета-лірика, співця глибинно-людських почувань, типового представника спізнього неокласицизму.

Як поет, він не є дзвонарем "вічових дзвонів" свого народу, будителем його приглушеного сумління, як це було здебільша у поетів 19-го і початку 20-го століття, а радше уважним садівником, закоханим у живучу багатогранність поетичного саду, у гармонію ледь чутних звуків, які він схоплює відкритим серцем, трансформує на власній лірі і дарує тим, хто має відповідну амплітуду чутливості.

⁸⁾ І. Качуровський, " 'Туга за сонцем' моого приятеля..."

⁹⁾ В. Сварог, "Пам'ять поета", *Нові Дні*, січень 1968.

Члена ГУ ОДУМ-у Канади Олю Баран та Ігоря Барная вітаємо з одруженням.

ГУ ОДУМ-у Канади та
філія ОДУМ-у в Торонто

Любу Цибенко, члена ГУ ОДУМ-у Канади вітаємо з нагоди одруження з Говардом Брюсом.

ГУ ОДУМ-у Канади та
філія ОДУМ-у в Торонто

Л. ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ

ANNALES DE LA PETITE RUSSIE

OU HISTOIRE DES COSAQUES-SAPOROGUES ET DE COSAQUES DE L'UKRAINE*)

Оце тільки три головні рядки довгого заголовка двотомового французького твору про українських козаків та їхню землю — "Україну або Малоросію", як зазначено це в іншім місці титульної сторінки — написаного Жаном Беноа Шерером (Jean Benoit Scherer), урядником королівського французького міністерства закордонних справ, членом наукних академій, радником сенату міста Страсбургу та правним дорадником у справах балтійських країн при колегії правосуддя в Сан Петербурзі (тепер це Ленінград). Оба томи мають разом 718 сторінок звичайної чвертки. Друкована ця книжка "з апробатою і привілеєм Короля" 1788-го року в Парижі, друкарем і книгарем Кюшетом (Cuchet, Libraire, rue et hotel Serpente).

У довжелезнім — за тодішнім звичаєм — заголовку книжки зазначено, що ця історія обіймає минувшину українського Козацтва "від його початків аж по наші дні", цебто по кінець 18-го століття, і містить "історію козацьких гетьманів" та важливі історичні документи. І справді автор відповідно своїм силам виконав те, що в титулі книжки заповів. Головним джерелом послужили йому — як це також в заголовній сторінці книжки читаємо — "рукописи переховані у Києві". Як можна припускати з його служби як "правного дорадника" при вищім суді у Петербурзі, автор, певно, знову тодішню актову російську мову, оперту на "славено-русській" мові Могилянської Академії, отже і міг розуміти українські літописи, грамоти і універсали того часу та міг користуватися їх оригіналами у Києві.

Хоч ніде в книжці про це не сказано, однаке з доброго ознайомлення автора з топографією України та з українською вимовою імен можна думати, що автор перебував якийсь час на Україні. З матеріалу, яким автор оперує, можна здогадуватися, що він мав у руках козацькі літописи (тоді ще лише в рукописних списках) Величка і Граб'янки, бо навіть повторює за ними списки полків, імена і прізвища полковників та, йлучи очевидно за Величком і Граб'янкою, виводить козаків і їх ім'я від Козарів (Хозарів).

Годі в такому короткому згляді дати ширші інформації про зміст цього цікаво та яскраво написаного твору про Україну, котрий — скільки знаємо — ще ніде в українській журавністості чи історіографії не діждався згадки. Так бодай подамо зміст її за розділами.

Перший том має такі розділи: I. Загальні відомості про Україну і її жителів; II. і III. Опис Дніпра, його допливів і міст в його поріччю; IV. Землі запорожців і українських (городових) козаків; V. Поділ городових козаків на полки; VI.

Давня історія запорожців і козаків України; VII. Старшина запорожців і городових козаків; VIII і IX. Форми управи Запоріжжя і України; X. Населення України; XI. Рибня українських рік; XII. Звірня України; XIII. Пташня України; XIV. Рістня (флора) України; XV. Як козаки здержали турків; XVI. Непорозуміння козаків з Польщею; XVII. Умови піддачі козаків Росії (Переяслав); XVIII. Козаки під протекцією Карла XII. і кримського хана; XIX. Поворот запорожців під Росію; XX. Скасовання Запорозького Війська (наведено там в повному перекладі указ цариці Катерини II у тій справі з датою: Москва 14 серпня 1775 р.); XXI. і XXII. Старі звичаї січовиків; XXIII. Головна старшина Січі; XXIV. Кошова Рала; XXV і XXVI. Власть і доходи кошового; XXVII. Кошова канцелярія; XXVIII. Помічні старшини при кошовім; XXIX. Запорозькі звичаї і порядки запорожців і козаків України (Малоросії); XXXI. Закони і головні злочини у запорожців.

Другий том складається: 1. Історія козацьких гетьманів (в прагматичний спосіб доволі повно і вірно переведена від Володимира Великого, татарської інвазії Бату-хана і прилучення України до Литви і Польщі та від перших початків козацької організації — 1506 р. — аж до смерті гетьмана Апостола та установлення "малоросійської" колегії 1734 р., що обіймає сторінки 1-226; II. Документи до історії України і Запоріжжя (умови Польщі з кримськими ханами; Зборівська умова з ханом 1649 р.; Зборівська умова з козаками; Білоцерківська умова Польщі з Богданом Хмельницьким; Андрушівська умова Польщі з патром та його ратифікація; умова фельдмаршала Меншикова з комandanтом шведів, генералом графом Левенгауптом; лист турецького султана Мурада до короля Степана Баторія з жалобами на запорожців; умова короля Яна Казимира з гетьманом Юрієм Хмельницьким; та інші поменші умови і укази патрів Петра I, Петра II. і цариці Анни щодо України). Договори, писані по-латинському полоні в оригіналах і рівнобіжно у французьких перекладах.

Треба зазначити, що автор ставиться до козаків та українців взагалі (у нього пі поняття зливаються в одно) дуже симпатично, малюючи їх як хобібний, свободолюбний, гостинний і культурний народ. Автор симпатизує очевилячки козацтву та його любові і змаганням по всій Україні. У передмові до першого тому книги автор дає прямо єнтузіастичний вислів цій симпатії, говорячи з патосом про наше козацтво як про оборонч-

*) Анали Малоросії або історія козаків-запорожців і козаків України.

ців християнської Європи перед турецько-татарською навалою, борців за свободу рідного краю та геройів, кличем яких завжди було: перемога або смерть!

Годі нам входити в деталі цієї книжки. Та все ж нашим читачам цікаво буде статистика козацької України, яку радник Шерер наводить на сторінках 111-114 першого тому. Згідно неї стан трьох єпархій "Малоросії" (цебто козацької України) в році 1764 був такий:

1. *Київська єпархія*: 1249 церков, 1821 священиків; 170 дияконів; 4568 піддияконів і дяків. В році було: 43,667 хрещень, 30,770 похорон, 13,852 вінчань.

2. *Чернігівська єпархія*: 571 церква; 18,415 хрещень, 13,666 похорон, 5,546 вінчань.

3. *Переяславська єпархія*: 265 церков, 12¹⁰⁰ хрещень; 6,548 похорон, 3,544 вінчань.

У тому ж 1764 році статистика господарств, будинків і населення така:

Господарств старшинських 19,750, на них будинків 52,835, в них чоловічого населення 163,- 889; козацьких 22,469, на них будинків 68,934, в них чоловічого населення 199,998; міщанських, державних і церковних 26,078, на них будинків 175,931, в них чоловічого населення 585,909; в руках росіян 212, на них будинків 2,128, в них чоловічого населення 5,432. Разом: господарств 118,459, на них будинків 299,828, в них чоловічого населення 995,228.

Значить населення Гетьманщини (пізніше губерні: київська, чернігівська і полтавська) виносило тоді (1764 р.) до 2 мільйонів людей. (В часі революції 1917 р. нараховувано там же до 8 мільйонів душ). Як завеликі були подані вгорі господарства, не сказано, але ясно, що на старшинських землях є майже стільки населення (цебто підсусідків, чиншівників і посполитих), що на землях рядового козацтва. Виходить на загал, що козачого населення було до 400,000 душ, міщанського, вольного і духовного стану родин понад 1,170,000 душ, а підданих до 330,000 душ. Відношення всього вільного населення до підданих є як 6:1 (шість до одного).

Було б цікавим навести ще не одно з цієї книжки французького дипломатичного урядовця про Україну, та обмежені рамці цієї статті не дозволяють на це. Для характеристики всебічного ознайомлення автора з життям козаків згадаємо хоч би те, що він подає припис, як варити саламаху та тетерю...

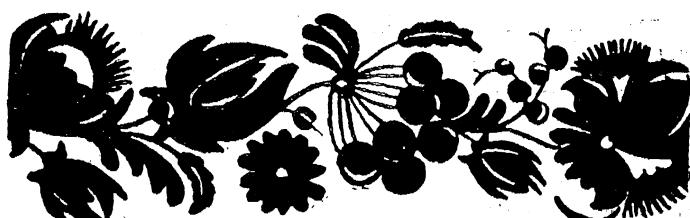
Що ж спонукало радника Шерера написати такий докладний твір? Чи наукове зацікавлення, чи симпатія до козацтва і до України? Чи може що інше? — Нашим здогадом буде, що королівська Франція прямо з резонів міжнародної політики цікавилася Україною і козацтвом, знаючи, що це Ахилесова п'ята Росії. Франція XVIII-го століття ставилась ворожо до Росії і підтримувала наслідника Мазепи, Пилипа Орлика, гетьмана на вигнанні, та його сина, Григорія Орлика, у їхніх заходах підніти Україну проти Росії. Шерер, перебуваючи на службі (який? —

цього не сказано!) французького міністерства за кордонних справ, а рівночасно на службі вищого суду в Петербурзі, робив правдоподібно ці досліди, яких результатом був описаний твір, для свого, французького, уряду, що хотів мати точні інформації про Україну.

Через 25 літ появі цієї книжки Шерера, почавлась друга французька праця про Україну, яку написав з доручення Наполеона Великого, закінчивши пішов війною на Росію, член французької Академії Наук Шарль Люї Лезюр (Charles Louis Lesur: *Histoire des Cosaques*). Як порівняння обі праці, Шерерова є без порівняння яснішою, вірнішою та всестороннішою. Шерер знов Україну з першої руки і він, видно, щиро полюбив її і захоплювався її козацтвом та історією.

Один примірник книжки Шерера (оба томи в дуже добром стані), що є бібліографічною рідкістю, знаходиться у приватній книгозбірні д-ра Павла Дубаса у Філадельфії. Дякуючи його люб'язності ми могли познайомитися з її змістом і переказати його ось тут.

Календар "Провидіння"

ПОДЯКА

Інж. Ілля Журжа (сотник Армії УНР) з Філадельфії пожертвував на цілі ОДУМ-у 500 доларів у пам'ять свого товариша бл. пам. інж. Степана Шаргуна, який помер 6-го квітня 1971 року у Філадельфії.

Вище подану суму розподілено: 200 дол. на видання порадника для виховників Ю-ОДУМ-у, 200 дол. на будову церковці на оселі ОДУМ-у "Київ" і 100 дол. для філії ОДУМ-у у Філадельфії на придбання домівки.

Високодостойному Жертводавцеві сердечно дякуємо за княжий дар і бажаємо многій, многій літі!

ЦК ОДУМ-у, ГВРада і ТОП

НАД КРУЧЕЮ

Під хмарами в осінньому небі гуляв орел-степняк. Уздрівши зайця, він каменем упав на землю, затис у пазурях здобич, злетів і, облюбувавши місце, сів на високій кручі. Милуючись Дніпром, спокійним та могутнім, із тіла ще живого рвав шматки м'яса і пив кров.

А полем, чорним і грузьким, прострілюючи очима кожний кущик, йшов мисливець. У холодний сталі рушниці тугі набої, зір гострий, у грудях жадоба пострілу і здобичі. Угледівши смерть свою, орел не допив останньої краплі крові, вдавив крилами і злетів. Звелась рушниця дотори, примружив око мисливець, розлігся постріл над Дніпром. А птах усе вище, вище і до хмар.

І бачить він, як чоловік, заклавши новий набій у ствол гарячий, не кваплячись на його стіл бенкетний став.

Шумить Дніпро, холодна хвиля б'є під кручу, цілує берег, рве його. Стоїть мисливець, зачарований роздоллям, спочиває... і раптом земля здрігнулась під його ногами. Глянув — півкручі відкололось, між ним і полем провалля шириться. "Обвал" — майнуло в голові. Метнувся... Стрибок... В Дніпро загула брила, знялася хвиля — все поглинула.

Під хмарами в осінньому небі орел гуляє. І бачить він: висить мисливець над кручею. Вхопившись руками за кущі тернини, впирається ногами у землю, щосили дряпається угору. Осьось, ще мить, останнє зусилля, ривок — і, не тямлячи себе поповз у степ, хапаючись за бур'ян, прим'ятій чобітими.

— Злітай! — кричить йому орел.

А мисливець все повзе й повзе, нечув орлиного клекоту, не в силах звестися на ноги, і здається йому, що висить він все ще над прівою. Розкололася попереду земля — і знову проваллям відгородився степ...

Шугає орел у небі, волає орел у небі:

О, нікчемний боягузе! Перед лихом не падай ниць! Злітай, злітай у небо! До щастя плазмом не дістатися!

I. ГАЙДАЙ

"Україна" 1968

Квітуча молодість приємна, безтурботна старість зручна.

(Марія Ешенбах).

Сади дерево замолоду — на старість як знахідка.

Не доженеш і конем, що запізниш одним днем.

В Українських Видавництвах "Смолоскіп" ім. В. Симоненка і Першої Української Друкарні у Франції появився однією книгою захалалявний (самвидавівський) журнал з України

"УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК"

I-II, січень 1970 — травень 1970

В обох числах "Українського Вісника" опубліковано матеріали і документи до процесів над С. Бедрилом, С. Караванським, робітниками Київської ГЕС, про нові арешти й переслідування на Україні, заяви С. Караванського, о. Г. Будзинського, Я. Кендзьора, В. Чорновола, В. Мороза, В. Іванишина, В. Стуса, М. Плахтонюка, листи до ОН, твори І. Сокульського й М. Кульчинського, огляд українського самвидаву, списки українських політичних в'язнів.

"Український Вісник, I-II" має 246 стор. Іменний покажчик. Груба обкладинка й кольорова обгортака. Ціна 5.25 дол. або рівновартість.

В Українському В-ві "Смолоскіп" ім. В. Симоненка з'явилася вперше українською мовою книга Андрія Амальрика

"ЧИ ПРОІСНУЄ РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ ДО 1984 РОКУ?"

з передмовою Я. Гайваса

В книзі автор аналізує рух опору в Радянському Союзі, проводить історично-політичну аналізу та передбачає упадок СРСР біля 1984 р.

До книги входять листи А. Амальрика до західних видавців, до А. Кузнецова, матеріали про суд над ним та повний текст його інтерв'ю для американської телевізії.

Книга має 94 сторінки. Кольорова обгортака по-боти М. Михалевича. Груба обкладинка. Ціна \$3.00

та

книга матеріалів VII-го ВЗУН-у

"УКРАЇНА СПІЛЬНЕ ДОБРО ВСІХ ІІ ГРОМАДЯН"

з передмовою Голови ПУН-у О. Ждановича

В книзі опубліковано тези ВЗУН-у зідносно становища в світі, в СРСР та на Україні, ствердження зідносно цілого ряду ідеологічних, політичних, суспільно-громадських та релігійних проблем. Книга ця дає повне уявлення розвитку української політичної, зокрема націоналістичної, думки за останні роки з проекцією в дальнє майбутнє та визначає стратегію і тактику ОУН в існуючій дійсності.

Книга має 131 сторінку. Груба обкладинка і кольорова обгортака роботи митця М. Михалевича. Ціна 3.00 дол.

Замовлення на ці книжки проситься слати до:

SMOLOSKYP

P. O. Box 6066, Patterson Station
Baltimore, Md., 21231, U.S.A.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Збірник на пошану Олександра Шульгина (1889-1960) — Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. За редакцією Володимира Янєва. Париж-Мюнхен. 1969 р. Стор. 359.

Г. Гордієнко — Історія культурних рослин — Український Технічно-Господарський Інститут. Мюнхен, 1970. Стор. 387.

Україна, спільне добро всіх її громадян — Матеріали VII Великого Збору Українських Націоналістів (ВЗУН). Українське В-во "Смолоскип" ім. В. Симоненка. Париж — Балтимор. 1971. Стор. 130.

Український Вісник — Захалявний журнал з України випуск I-II. Січень-травень 1970. В-во "Смолоскип" ім. В. Симоненка. Париж-Балтимор. 1971. Мистецьке оформлення М. Михалевича. Стор. 245.

Андрій Альмарик — Чи проіснує Радянський союз до 1984 року. Українське В-во "Смолоскип" ім. В. Симоненка Париж-Балтимор, 1971. Обкладинка роботи мистця М. Михалевича. Стор. 93.

Володимир Біляїв — Поліття. Збірка поезій. Київ 1970. Стор. 78.

Степан Риндик — Логос. Вірші. Третє видання. Обкладинка роботи Р. Лісовського. Накладом автора. Чікаго 1971. Стор. 156.

Юрій Буряківець — Листки соняшника. Поезії. Видавець Василь Пустовіт. Обкладинка роботи Лесі Дяченкової-Кохман. Нью-Йорк. 1971. Стор. 288.

Юрій Буряківець — Парапорт на Україну. Роман. Наклад Василя Пустовіта. Нью-Йорк 1970. Ст. 287.

М. Сопінка — По стопах Христа. Спогади. Українське Евангельське Об'єднання у Північній Америці. ЗДА 1971. Стор. 134.

Бюлетень Комітету Українців Канади. Ч. 1-2, січень-равень 1971. Вінніпег, Канада.

Самостійна Україна — орган Центральної Управи ОДВУ. Ч. 1 (236), серпень 1971. Видає Видавнича Спілка в Чікаго. Головний редактор М. Панасюк. США. Стор. 20.

Українське козацтво — квартальник Українського Вільного Козацтва. Ч. 3 (17), липень-вересень 1971. Р. VIII. Редактує колегія. Чікаго, США. Ст. 60.

Гуцулія — ілюстрований квартальник гуцульського Т-ва "Чорногора" в Чікаго інк. Ч. 2 (18), вересня 1971 р. Рік V. Редактує колегія. США. Стор. 52.

Екран — ілюстрований журнал українського життя. Двомісячник, ч. 55-56, січень-квітень 1971. Р. XI. В-во "Екран". Відповідальний редактор А. Антонович. Чікаго, США. Стор. 27.

Світло — український католицький місячник, ч. 7-8, липень-серпень 1971. Рік XXXIV. Видають ОО. Василіяни. Торонто, Канада.

Українське Православне Слово — орган Української Православної Церкви в США. Ч. 6, червень і ч. 7-8, липень-серпень 1971. Р. XXII. Саутс Баунд Брук. США.

Евангельська Правда ч. 4, червень і ч. 5, липень-серпень 1971. Рік XXXII. Видає М. Фесенко. Ст. 24. Торонто, Канада.

Християнський Вісник — орган Українського Евангельсько-баптистського Об'єднання Канади, ч. 5-6, травень-червень і ч. 7-8, липень-серпень 1971. Р. XXIX. Вінніпег, Канада. Стор. 20.

Діти вітають "Качечку - Прачечку"

Пісня й танець — це найважливіші засоби застримати при собі дітей, роджених поза Україною. Там, де ніщо вже не притягає дітей, пісня й танець мають шанс. Коли взяти приклад з Авраменком, то матимемо дуже добрий доказ на це.

У найглуших осередках, де немає ніяких молодечих організацій і де вже молодь говорить по-англійському тільки, українські танці проте уміють і люблять при кожній нагоді потанцовувати. Всюди зустрічаємо сліди Авраменка, його завзятої корисної праці.

Отже, в танцях маємо Авраменка, дай йому Боже здоров'я, але в пісні, на великий жаль, такого Авраменка немає. Платівок з дитячими піснями чи казочками дуже мало, а книжечко чи нот дитячих пісень ще менше. Ця ділянка у нас дуже занедбана. Ми чомусь думаємо, що це не так уже й важлива справа. Наприклад, дитяча платівка (видана прибл. 20 років тому), на якій казочки розповідає Добровольська, стала вже дорогоцінною рідкістю. Хто має її, боїться випустити з рук, навіть щоб переграти на магнітофонну стрічку, бо це справді шедевр! І чому б, здається, котрійсь організації і не перевидати цю платівку. Адже, такі дитячі платівки розходяться вміть. Тут майже нічого не робиться в цьому напрямі, а з України теж дуже рідко щось "просківнє", бо там, взагалі, не спішать видавати українські платівки.

Ось чому з такою радістю й захопленням наші діти, і ми з ними, зустріли нову дитячу платівку "Качечка — Прачечка", видану в Канаді. Головним ініціатором цієї приемної події є пан Коляска. Перебуваючи в Україні, він записав на стрічку 21 дитячу пісеньку і привіз чи переслав її в Канаду. Жаль, що всі пояснення про авторів та виконавців цих пісень йому там сконфіскували. Ми не знаємо, хто яку пісню написав, чи який саме дитячий хор її виконує. Всі пісні співають діти самі. Виконання прекрасне, іноді навіть нагадують Віденських хлопчиків. Діти наші дуже радо слухають цих пісень і вже деякі співають їх і самі, бо дуже виразно награно, можна розібрати всі слова. Скільки то нових пісень матимуть одумівські (тай не тільки одумівські!) виховники восени для своїх малят в роях. Хто працює чи працював з дітьми, той знає, що це просто скарб! І все це нам зробив пан Коляска. Діти з усього вільного світу щиро дякують за цей дорогоцінний подарунок панові Колясці. А вдячність дитяча — найцінніша...

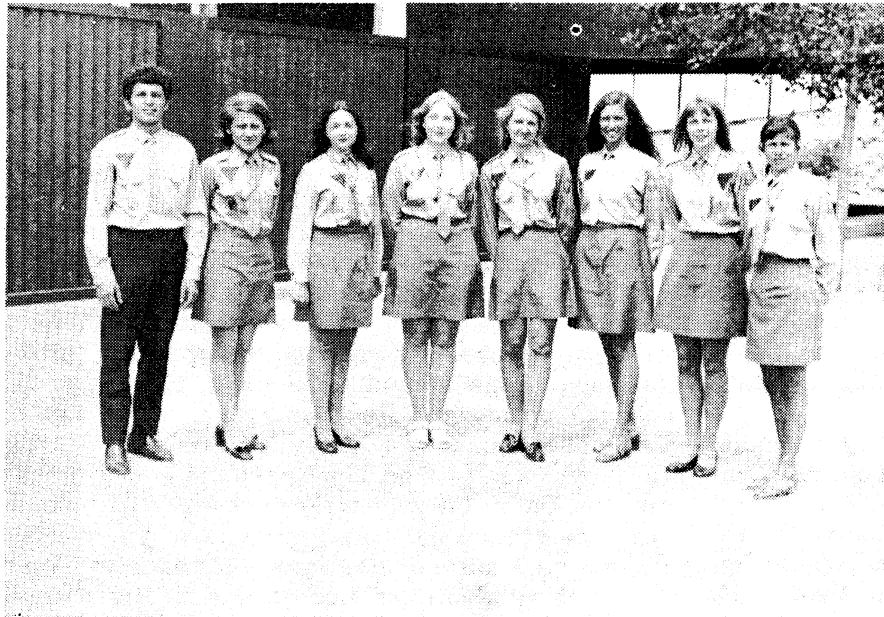
Дм. ГРУШЕЦЬКИЙ

Мітла — журнал гумору і сатири. Виходить щомісяця, ч. 7 (265) 1971. Видає Ю. Середяк. Буенос-Айрес, Аргентина.

Kultura — Szkice, opowiadania, sprawozdania. Nr. 6/285 і Nr. 7/286 — 8/287 1971. Wydawca: Instytut Literacki. Paruz, France.

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

*****

Управа філії ОДУМ-у в Монреалі. Зліва направо: Віктор Цвітков, Неля Гайдук, Оля Цехмістро, Ірена Ромась, Ніна Вусата, Галина Жовтоніжко, Лариса Грицина. Відсутні: М. Нечай і В. Павлівець.

НОВА УПРАВА

На чергових річних зборах філії ОДУМ-у в Монреалі 5 травня ц. р. вибрано нову управу філії в такому складі:

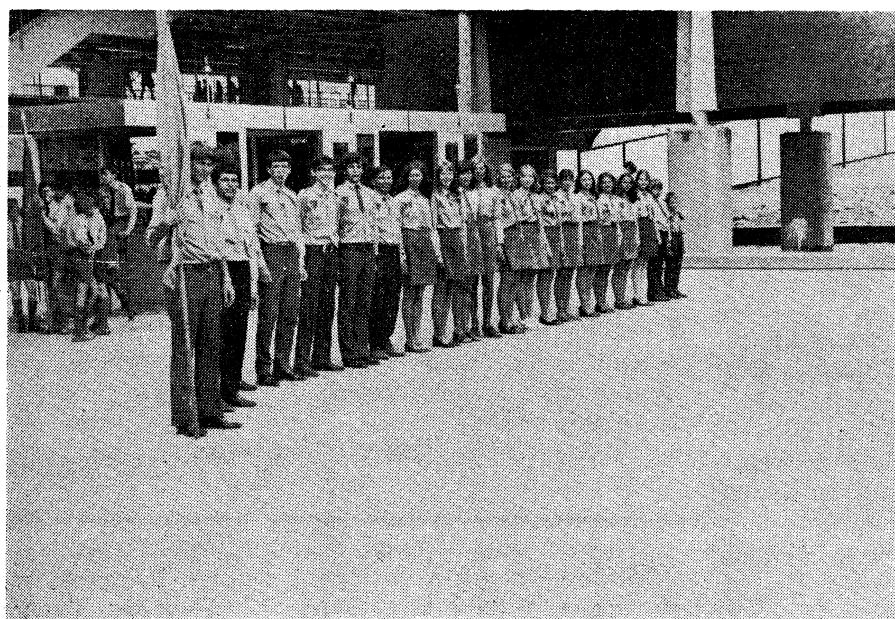
Голова — Галина Жовтоніжко, I заст. голови — Неля Гайдук, II заст. голови і прес. референт — Оля Цехмістро, секретар — Ніна Горонович, орг. референт — Лариса Грицина, фінансовий референт — Ірена Ромас, референт Юн. ОДУМ-у — Ніна Вусата, культ-освітній референт — Михайло Нечай, референт спорту — Володимир Павлівець, уступаючий голова — Віктор Цвітков. Контрольна комісія: В. Михайловський, В. Киричок, І. Максим'як.

ОДУМІВЦІ ЧІКАГО

19 червня 1971 року в українському православному соборі св. князя Володимира в Чікаго, США, відбулися кінцеві іспити для абсолювентів школи українознавства. Письмовий іспит відбувся 5 червня, а усний — 12-го червня. З десяти учнів-випускників, що закінчили школу українознавства з добрым успіхом, п'ять є членами ОДУМ-у Чікаго. З відзначенням закінчив школу Богдан Ватраль, член струнної оркестри, струнного ансамблю та ансамблю бандурристів ОДУМ-у. Успішно закінчили 11 класу одумівці Леонід Кулінченко, Суза Костен, Ірина Баялцалів, Олена Сербу (секретар філії) та Андрій Скиба (господарський реф. філії). Майже всі абсолювенти-одумівці активні в мистецьких гуртках філії та в праці.

Святочне вручення матурантам свідоцтв відбулося 19-го червня на святі закінчення шкільного року. Від місцевого американського шкільного інспектора кожен випускник дістав додаткове свідоцтво (Certificate of Achievement) про закінчення середньої школи українознавства. До іспитової комісії входили: о. протопресв. Ф. Білецький, інспектор Головної Шкільної Ради Української Православної Церкви проф. Мирослав Семчишин — голова, проф. д-р Юрій Мачук — заступник, Дмитро Грушецький і Юрій Коломиець — члени.

У 1970-71 році в школі при церкві св. Володимира, настоя-

Група одумівців Монреалю на дефіляді організованої молоді в "Українському тижні" на Експо 71 "Людина і світ". Пралороно-сець А. Зубчинський, сотник групи В. Цвітков.

тель її с. протопресв. Федір Білецький, є одинадцять клясів. В школі 12 учителів навчають 174 учні (90 хлопців та 84 дівчат). Членів ОДУМ-у в школі є 45, членів СУМ-у — 19, членів Пласту — 10.

В Чікаго є п'ять українських православних церков, чотири католицьких та одна баптиська. Всі вони мають школи україно-зnavства. Найбільшою з них є школа при православній церкві св. Володимира. Батьки членів ОДУМ-у належать майже до всіх згаданих парафій. Але найбільше одумівців ходить до школи при церкві св. Володимира.

ПОСВЯЧЕННЯ ХРЕСТА - ПАМ'ЯТНИКА

Урочисте посвячення Хреста-Пам'ятника борцям за волю й державність України, що його поставлено на цвинтарі в Баванд Брук, відбулося в неділю 13-го червня ц. р.

Проведення цієї урочистості Консисторія постановила доручити українським військовим і комбатантським та молодечим організаціям в США, щоб показати ідейну пов'язаність колишніх воїків українського війська із організованою українською молоддю.

Для проведення урочистості створено комітет, до якого входять представники ветеранських і молодечих організацій. Цей комітет очолює президія: генерал Павло Шандрук — голова, полковник Ю. Лопатинський — заступник голови та інженер Ю. Ференцевич — секретар.

СЛОВО Д-РА ЮРІЯ КРИВОЛАПА Голови ЦК ОДУМ-у на посвячені Хреста-Пам'ятника

Уквітчуимо квітами і ніколи не забуваймо про тих, хто життя свого не пошкодував обороняючи свою землю та її ні від кого незалежне життя.

Багато імен мужніх лицарів — героїв України записали літолисці, народні співці, історики. Свігками великих і славних походів були рідні й чужі землі: степові простори й поля, долини і гори, болота й ріки, квітучі сади й мертві пустелі.

Могили й хрести-пам'ятники!

Після складення вінка, промовляє д-р Юрій Криволап.

Одумівська делегація на посвячені хреста-пам'ятника. Вінок тримає д-р Ю. Криволап.

В цю хвилину приходить болюча думка: чи не тому народи християнського світу, зокрема український, мають так багато хрестів-пам'ятників, що за долю людську беруться опікуватися часто ті, що забували й забувають про самого Христа, Його життя, заповіти?!

Може кращою буде доля дітей наших і майбутнє землі нашої серед братніх народів світу, якщо, згадуючи і вшановуючи наших лицарів і їхнє безсмертя, подбаемо, щоб Христос був не тільки в наших душах у хвилини смутку, але завжди і не тільки в душах, але став би невід'ємною часткою нашої плоті, був нашою совістю і просвітлювачем нашого розуму назавжди і повсякчас.

Отакі думки й побажання зrodжуються у цю хвилину, коли уквітчуємо квітами та схиляємо своє чоло перед Хрестом-Пам'ятником тим, хто життя своє віддав за волю своєї Батьківщини - України. Вічна слава героям погляглим за волю України!

НАША ЗАБАВА

У п'ятницю 18 червня ц.р. в залі УНО філія ОДУМ-у в Торонто влаштувала забаву під назвою "Гелоп" для української і неукраїнської молоді. Оркестра "Ворона" звеселяла всіх присутніх. Зустрілася студіюча молодь, щоб по-товариському погуляти та й попрощатися на літо. Забава вдалася і ми надіємося, що восени зустрінемося знову.

Управа філії сердечно дякує тим членам, які сприяли успіхові забаві.

Управа філії

НОВЕЛІ В. СТЕФАНИКА ГРУЗИНСЬКОЮ МОВОЮ

В 1956 р. державне видавництво Грузії випустило збірку новель В. Стефаника грузинською мовою під заг. "Вибране" в перекладі В. Тордуа. А оце недавно у грузинському видавництві "Сабчота Сакортвело" випущено нове видання в перекладі того ж В. Тордуа, і в мистецькому оформленні Р. Махарадзе.

УСПІХИ ОДУМІВЦЯ

Віктор Левченко, член управи філії ОДУМ-у в Трентоні, учасник одумівських тaborів, курсів виховників, виховник у тaborах ОДУМ-у.

Батьки Віктора є прихильниками ОДУМ-у від початку його заснування у Трентоні, постійними відвідувачами й невтомними працівниками на оселі ОДУМ-у "Київ". Батько, Павло, є господарським референтом оселі ОДУМ-у.

Віктор Левченко успішно закінчив "гайскул" з різними нагородами та стипендією, про що повідомляла американська преса.

"Бакс Каунті Каріер Таймс" за 10 червня 1971 р. писав, що Віктор Левченко дістав стільки нагород і відзнак, як жоден з випускників Morrisville High School Class of '71.

У своєму прощальному слові до вчителів і випускників на випускному вечорі Віктор дякував директорові, учителям і адміністрації за науку і керівництво і зокрема батькам за їхню любов, піклування і зрозуміння, може не завжди належно оцінені, але які торують життєвий шлях їхнім дітям.

Звертаючись до своїх товаришів, він відзначав важу освіту, що не можна зупинятися на досягненому, а зчитись далі і застосовувати свої знання в житті.

"Сучасний світ не потребує бездіяльних мрійників. Світові потрібні люди, які ставлять перед собою мету і потім працюють, щоб її досягнути. Тому я й кажу, що сьогоднішній вечір на врізд чи є відповідним для проголошення присуджених нагород. Людину не можна цінити по тому, що вона дісталася А, В чи С.

Справді можна оцінити когось тільки за його діяльність, і тому мені хотілося б запропонувати, щоб ми зустрілися знову через 10 років, бо аж тоді ми змогли б належно оцінити випускну класу 1971 р., не тільки читаючи підручники і повторюючи думки інших, але довівши свою діяльністю, що ці випускники справді навчилися чогось працюючи.

Джон Роуде виробив колись такі напрямні для життя, яких

Віктор Левченко

на мою думку повинні дотримуватись всі.

Він сказав:

1. Не тільки існуй — живи.
2. Не тільки дотикайся — відчувай.
3. Не тільки дивись — спостерігай.
4. Не тільки читай — вбирай у себе прочитане.
5. Не тільки слухай — прислухайся.
6. Не тільки прислухайся — розумій.
7. Не тільки думай — замислюйся, обмірковуй.
8. Не тільки говори — скажись".

Бажаємо Вікторові Левченкові успіхів у науці в університеті. Ми віримо, що після закінчення високої школи він і далі працюватиме в ОДУМ-і та в українській родині - громаді.

МІСЯЦЬ ТИШІ В КАРПАТАХ

Київська преса в повідомленні з Чернівців подала, що "в Буковинських Карпатах місяць червень — це традиційний місяць тиши.

Завдання місячника — створити найкращі умовини для молодого покоління птахів і диких звірят, що тепер прийшли на світ".

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА ПРО ОДУМ

Всі передплатники словникової чи гаслової Енциклопедії Українознавства вже отримали 5-й том, виданий у видавництві "Молоде життя" під редакцією проф. д-ра Володимира Кубіковича. У цьому томі є продовження літери "М" і починається літера "П".

Про ОДУМ в Енциклопедії на сторінці 1798 подано так:

"Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ), організація молоді дем. переконань на еміграції, заснована 1950 р. у Нью-Йорку. Крайові орг-ції ОДУМ існують у ЗДА, Канаді, Німеччині, Англії, Бельгії та Австралії; іх працю координує Централ. комітет з осідком у Нью-Йорку, крайові ОДУМ мають свої філії. Чл. ОДУМ (понад 2 тис.) поділяються на юніх (7-17 рр.), дійсних (17-35), старших і почесних. Виховна праця й форми діяльності зближені до тих, що в Пласті й СУМ-і. Юнацтво ОДУМ відбуває вищі в спеціальних таборах. При крайових ОДУМ діють виховні ради, при Т-ві одумівських приятелів у ЗДА — Гол. виховна рада. Крім додатків до газ. ("Укр. Вісти", "Свобода"), ОДУМ видає ж. "Молода Україна" (Торонто). Серед діячів ОДУМ: П. Мигаль, В. Пономаренко, І. Павленко, П. Лимаренко, Є. Федоренко, Є. Кальман, В. Корсун, О. Коновал, Ю. Криволап, П. Гурський, З. Граур (ЗДА) та В. Вакуловський, П. Родак, Л. Ліщина і М. Лебединський (Канада)".

Друк п'ятого тому розпочато зошитами (частинами) в 1966 році й скінчено щойно 1970. Від того часу в житті ОДУМ-у відбулося багато змін. В деяких країнах, згаданих в Енциклопедії, ОДУМ занепав. Багато осіб, не згадані, хоч інформації про них були надіслані ще 1963 та 1965 року.

В матеріалах, надісланих до Енциклопедії Українознавства подавалось про мету й характер та завдання ОДУМ-у, щодо структури ОДУМ-у писалось так: "Члени ОДУМ-у поділяються на юніх, дійсних, старших (сеньйорів) і почесних. Юними членами ОДУМ-у є юначки і юнаки від 7 до 17 років життя. Дійсними членами ОДУМ-у є особи обох

старат від 17 до 35 років, відомі з своїх демократичних переконань, незалежно від їх релігійних переконань, що визнають послідовне і правдиве здійснення демократичних принципів у світі, означає також встановлення Української Народоправної Соборної і дійсно Суверенної Держави. Старшими членами ОДУМ-у — сеньйорами є особи, що були в ОДУМ-і та перестали бути дійсними членами з огляду на свій вік.

Почесні члени — особи, яких з'їзд ОДУМ-у затверджує за їх вклад в працю ОДУМ-у чи української справи. Ними є: Д-р Степан Витвицький — президент в екзилі, Іван Багряний — віцепрезидент та Ген. Секретар УРДП, письменник і автор одумівських маршів, Григорій Китаский та Микола Фоменко — композитори одумівських маршів, Яр Славутич — автор маршу ОДУМ-у та багато інших.

"ОДУМ ріс і розвивався найактивніше в США і Канаді, а в деяких інших державах по короткому існуванні праця припинилася через виїзд активних працівників до США чи Канади.

"Голови Головних Управ ОДУМ-у вибираються на один рік (тепер уже на два роки). Ними були в США: П. Мигаль, С. Вербоватий, В. Дубняк, І. Лисий, І. Павленко, Б. Марущак, Р. Лисняк, Л. Чудовський, М. Дзябенко, А. Філімончук, Є. Кальман і Д. Завертайло (від подання цих інформацій ще були головами ГУ ОДУМ-у Іван Ємець, Володимир Григоренко і Віктор Росинський).

"В Канаді ОДУМ очолювали: М. Горгота, В. Вакуловський, Г. Литвин, В. Неліпа, Я. Семотюк, М. Гринь, І. Пишкало, П. Родак, М. Лебединський, І. Дрозд, В. Педенко (пізніше Леонід Ліщина, та Марія Бойко, яка є головою на цю каденцію).

"ОДУМ США і Канади, кожний окремо, відбув 15 з'їздів (тепер більше). Річно влаштовуються спільні зустрічі ОДУМ-у США й Канади. Центральний Комітет ОДУМ-у координує діяльність Головних Управ поодиноких країн. Головували в ЦК ОДУМ-у Юрій Мартинюк, Василь Пономаренко, Євген Федоренко, (від 1965 року Микола Францу-

женко, після його головою ЦК ОДУМ-у є Юрій Криволап).

"Виховну Раду Юного ОДУМ-у в Канаді очолює П. Родак, а в США проф. Іван Гончаренко до 1963 року, а пізніше Іван Павленко (в Канаді після П. Родака головою був Микола Валер).

"Прапор ОДУМ-у та емблема виготовлені за проектом геральдика майора армії УНР Миколи Битинського. Емблема ОДУМ-у складається з срібного пшеничного три-колоса (символ молодості та сили української землі), вплетеного в золотий тризуб та наложений на блакитний щит. Внизу в півкруглій формі підпис: ОДУМ. Прапор ОДУМ-у — блакитне шовкове полотнище розміром 2:3. На передній стороні одумівська емблема, а з другої сторони золотими літерами зроблений напис: "Об'єднання Демократичної Української Молоді". Прапор обведений живим облямуванням і френзлями з двома китицями при закрібленні.

"Уніформа ОДУМ-у: блюзки і сорочки військового крою, захищеного кольору матеріял хакі (ке-кі), а спідниці й штани синього кольору (гранатового). На лівому рукаві, два інчи від плеча, емблема ОДУМ-у.

"Головна Управа ОДУМ-у США видавала "Бюлетен ОДУМ-у", а в Канаді газету "Молода Україна". З 1952 року, вже як журнал, а не газета, "Молода Україна" почала виходити як орган всього ОДУМ-у. У січні 1963 року вийшло 100-те число "Молодої України". Редакторами журналу ОДУМ-у були Б. Олександров, В. Дубняк (американське видання), Мар'ян Дальний, Іван Пишкало, Павло Степ та Микола Гавриш. Журнал виходить в Торонто, Канада. ГУ ОДУМ-у США видає сторінку "Літопис ОДУМ-у" при газеті "Свобода" в США. Редактував її Р. Лисняк, а з 1962 року — Олексій Коновал. При часописі "Українські Вісти" в Німеччині в Новому Ульмі розпочато неперіодичне видання сторінки ОДУМ-у під назвою "Сторінка Об'єднання Демократичної Української Молоді", яку редактує О. Коновал".

Пізніше на прохання редакції Енциклопедії Українознавства ви

(Закінчення на стор. 20)

МОЛОДІ ГОЛОСИ

МАРІЧКА

Два довгі роки побивався Петро за дівчиною, та за весь час бачив її тільки двічі, а розмовляти з нею не пощастило. Більше того, він, бідолаха, навіть не знов імені тієї, що його так зачарувала, і це його дуже мучило. Таємно любити красуню півбіди, але коли не знаєш навіть її імені, то це ще більше пригнічує. Щодня жаль точив йому серце, і він намагався довідатися, хто вона і звідки. Що ця пластунка не з його міста, то він був певний.

Розшуки наштовхували на те, що вона з Сіднею. Але Сідней велике місто, і як у ньому знайти милу йому пластунку, коли не маєш ані її фото, ані імені. От тоді Петро й почав цікавитися українськими пластовими та іншими журналами та газетами. Все уважно переглядав, чи не з'явиться на їх сторінках фото омріяної дівчини.

За цей час Петро побував не раз у пластовому таборі, не на одній пластовій ватрі. І кожного разу, коли співали "Марічку", його мов сіпало, бо йому здавалося, що дівчину неодмінно зовуть Марічка. До того ж і обставини були символічні: їх розділяла велика річка Mappi.

Та, нарешті, таки пощастило нашему героеvi. У старому пластовому журналі Петрусь натрапив на її фото. Хоч воно було й не дуже виразне, але він певен був, що це личко таки тієї дівчини. І хто б повірив? Вона, справді, звалась Марічка. А до того ще й прізвище її надруковане. Петро дуже зрадів, ніби опинився на сьомому небі: співав, жартував. Хтось невтаємничений подумав би, що хлопець заручився або виграв 10 тисяч в лотерей!

Кожної ночі Марічка з'являлась Петрові у сні — чепурна, смуглява, з довгим каштановим волоссям. А чарівні очі й пишні уста не раз йому ввижалися і серед дня.

Та Петрова радість скоро потьмарилася, бо він ніяк не міг злагнути, як писати Маріччине прізвище англійською мовою. Ви, може, здивуєтесь, навіщо хлопцеві прізвище чужою мовою. До того ж це так просто: написав англійськими літерами та й усе. Та Петро не з дурних був: він добре знов, що коли знаєш чиєсь прізвище точно по-англійському, то досить тільки подзвонити на центральну телефонну станцію і дістанеш адресу й номер телефона. Та в тому й біда, що Петро не раз уже дзвонив туди, але йому відповіли, що такого прізвища немає. І от, нарешті, пощастило! Раз трапилася привітна телефоністка, і хоч поморочилася довго, а таки знайшла йому потрібну адресу.

Взявся відразу Петро за листа. Спершу з любовним запалом написав його аж на чотири сторінки. Але перечитавши, побоявся, що такий "палкий" лист ще може злякати дівчину. Тоді вирішив написати звичайного листа. Та цей здався йому дуже сухим, не висловлював ані трохи

його думок і того, що турбувало молоде серце. Отак морочився хлопець то сяк, то так — аж уже й Різдво незабаром. Вислав зрештою різдвяну листівку, в якій після офіційних вітань згадав, що хотів би з нею заприятелювати. Вислав — і з хвлюванням чекав на відповідь. Те чекання найгірше дошкалюло йому, гризло його щоденно. Минали тижні, місяці, минув і рік, а Петро все вибігав до поштової скриньки, сподіваючись одержати відповідь.

Нарешті Петрові хвилювання закінчилися! — доля звела таки молодих людей.

**

Сидить Петро на всеастралійській пластовій конференції. Нудна ж вона йому, аж спати хочеться. Позіхає бідолаха, аж ось дають йому підписатися на списку присутніх. Він не поспішав підписуватися — часу ж багато. Помалу перевіглядав інші підписи, аж гульк, а там прізвище Марічки. Де й дрімота ділася. "Мабуть, десь тут, десь сидить у тому ряду, що і я", — подумав. Він туди, сюди повертається, хоче переконатися в цьому. Потім оглядається назад — і... просто за ним сидить смуглія чарівна Марічка.

Після цього Петро вже нічого не чув, крім биття свого серця. А воно, мов божевільне, пульсувало, вистрибувало, здавалось, що ось-ось розірветься або вискочить з грудей.

По конференції Петро вже не ловив гав: відразу підійшов до Марічки. Спочатку запитав, чи дісталася листа, потім про те, про се, а далі, не витримавши, почав розказувати докладно як розшукав її та її адресу. І він помітив, як тягар на його серці все легшав, аж поки зовсім стало легко. Заскочена цією несподівankoю, Марічка мовчала, але з цікавістю, слухала Петрову історію. Коли закінчив говорити, то відчув огонь від її гарячого личка. Він зніяковів і хвилину вони стояли мовчкі, аж поки Марічка не порушила тиші:

— Ну, Петре, коли вже, кажеш, дуже любиш, то може хоч нагодуєш, бо я страх голодна.

— Тоді, ходім, до кав'ярні.

У кав'ярні Марічка розповіла більше про себе. Виявилось, що вони обоє мали спільні зацікавлення і багато однакових поглядів на життя. Решту дня, побравшись за руки, вештались по місту.

Тієї ночі Петро майже не спав. Він був цілком захоплений Марічкою. Хоч був стомлений, уже й позіхав, а на сон не брало. В маріві думок перед ним все з'являлась Марічка. Він з нею знову розмовляв, цілував, голубив її. Весь наступний день Петро ходив замріаний, ніби в його житті сталося або має статися щось велике, нічого не міг робити. Уже й батьки затурбувались, чи не сталося чогось із сином. Досі завжди був веселий, говоркий, а тепер мов води в рот набрав. Лише буркне з-під носа у відповідь, а то все тиняється по хаті, місця собі не знайде.

Після безсонної ночі хлопець був досить стомлений, але пішов проводити Марічку. Цього разу

багато вони не розмовляли. Уже коли загув поїзд, Петро нагадав Марічці:

— То ти ж не забудь, пиши мені.

— Спершу пришли своє фото, — жартома ніби подражнила Марічка і стала на східці вагона.

— Почекай, ось маю, — гукнув їй услід Петро. Він підбіг і швидко подав наготовлене фото. Марічка посміхнулась і, нахилившись, несміливо поцілувала його. Поїзд рушив. А Петро отямывся тоді, коли вагони зникли за похмурими будинками міста.

Юрко ТКАЧ

НАША ЛЕСЯ

В століття народження Лесі Українки нам, українській молоді, як ніколи перед цим нашим попередникам, треба цікавитися ідеями, якими жила і за які боролася заступниця українського народу, поетеса — борець, наша дорога ЛЕСЯ. Вона як символ боротьби, символ надії, символ життя — завжди молода і повна енергії, повинна бути в наших серцях, серцях юних одумівців, в серцях всієї української молоді, без огляду на те де ця українська молодь народилася. Твори Лесі такі багаті своїми золотими думками, такі надихненні, такі легкі до сприймання і в той же самий час такі глибокі своїми думками.

"Кожним словом, кожним променем думки, кожним болем своїм живе в душі нашого народу людина, що ім'я їй — Леся Українка" так висловився сучасний український письменник України — Олесь Гончар.

Твори Лесі Українки мусять стимулювати кожного юнака й юначку й бути кожноденною духововою поживою й прикладом для теперішньої молоді і "вічно живим символом для наступних поколінь", бо Леся так багато написала захоплюючого і змістовного, що стократно перевершують письменників, яких ми часто залюбки читаємо сьогодні.

"Звертаючись до образу Лесі Українки, до цього феномена людської стійкості, можемо бачити, якою силою може ставати в людині високість її помислів, значність життєвого ідеалу, безмір любові до свого народу".

В своєму житті Леся не знала вагань й страху. Не зважаючи на тяжкий фізичний стан і переживання, вона була сильна духом, вона була велетнем людського життя, що й віддзеркалюється в її поезії.

Нащо даремній скорботи?
Назад нема нам вороття!
Берімось краще до роботи
Змагаймось за нове життя!

Скільки енергії, бажання волі, життя й сталевої стійкості мала ця геройня українського народу! Слови Лесі Українки завжди актуальні, актуальні вони були за життя Лесі, актуальні вони тепер, актуальні вони будуть і в майбутньому.

Леся з глибоким почуттям болю переживала трагедію українського народу, поневолення його московським окупантами.

А найбільше Леся переживала пасивність, ненуцтво, та ігнорантність свого народу.

Ми навіть власної не маємо хати
Усе відкрито в нас тюремним ключарам,
Не нам обірваним невільникам казати
Речення гордее: мій дім — мій храм!

Леся Українка народилася сто років тому в сім'ї Косачів. Вона отримала від батьків широку освіту, всебічний розвиток і глибоку любов до України. Скромна вдачею вона непоступна в своїх ідеях, особливо коли йшлося про кращу долю українського народу і його культурні надбання.

Від часу Шевченкового "поховайте та вставайте, кайдани порвіте", Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як із уст цеї слабосилової, хворої дівчини" — так сказав про поетесу український каменяр — Іван Франко. Він назвав її, цю хвору фізично дівчину "трохи й не одиноким мужиною на всю новочасну соборну Україну".

Леся для нас одумівців, для цілої української молоді є символом боротьби за краще майбутнє країни наших батьків й дідів — України.

Леся для нас юначка-геройня українського народу, бо такою вона була, такою й передчасно пішла з життя.

Леся для нас — жінка-геройня, яка не зважаючи на "жорсткі царські укази, під невщухаючим обстрілом заборон та переслідувань поруч із своїми сподвижниками від юних літ і до останнього подиху стояла на сторожі свого народу, стояла з вояцьким щитом у руці, мов легендарна дівчина — так, це була наша прекрасна Леся".

Леся для нас є не лише творцем високої культури слова, але й оборонцем українських мистецьких скарбів.

Життя Лесі Українки — це епоха великих художніх надбань в українській літературі.

Так, Леся Українка не лише є, але й має бути для кожного юнака й юначки, одумівця й одумівки кожноденным духовим надихненням до життя і боротьби: до пошанування своїх батьків, до послуху своїх провідників в ОДУМ-і, виязу любові до своєї рідної української церкви, до України та українського народу, посвяти всіх своїх сил у побудові кращого майбутнього для наших ровесників в Україні.

Велика поетеса-борець є прикладом для нас. "не спинятися перед невдачами і поразками, а виробляти незламність і завзяття, бо тільки впевність і відвага забезпечить остаточну перемогу".

Так! Я буду крізь слізози сміятись,
Серед лиха співати пісні
Без надії таки сподіватись,

Буду жити! — Геть думи сумні!

Наталка ПАВЛЕНКО

(Про авторів див. на стор. 22)

ХРОНІКА**УРОЧИСТЕ ВІДЗНАЧЕННЯ**

У неділю 13 червня ц.р. відбулося урочисте відзначення 10-ліття побудови церкви св. Покрови в Монреалі.

Збудовано цю церкву за проектом інж. арх. Грегорі Хорошого з Торонто у стилі козацького бароко. Вступивши на вільну канадську землю, новоприбулі українці ухвалили на своїх річних зборах збудувати гарний божий храм і вибрали будівельний комітет у такому складі: Олекса Канарейський голова, заступник голови Й. Кудій, секретар І. Передерій, члени І. Гарбуз М. Пергат і С. Загоруйко, настоятель прот. Єпіфаній і пресреферент при комітеті А. Степовий. Голова громади М. Жовтоніжко разом із Олексою Канарейським взялися до праці. Складено з будівельною фірмою Романюка контракт на будову церкви, але пізніше Романюк відмовився від будови. Уесь тягар булівництва перейшов на Олексу Канарейського, який маючи досвід у будові, енергійний і чесний у ділових справах, за підтримкою громади завершив будову цього чудового храму. У булові взяли участь біля 140 осіб, які відправили поверх 15 000 годин та пожертвували на будову церкви понад 300 осіб. Весною 1961 року церква вартістю 130 000 лол. була збудована і в день Храмового Свята високопреосвященніший

(Закінчення зі стор. 17)

ділити й поширити як окреме гасло про пресу ОДУМ-у, вислано допис більш поширений, який повністю пізніше поміщено в "Альманас-Збірникові ОДУМ-у на сторінках 27, 28 і 29. А в Енциклопедії Українознавства з надісланих повних і докладних інформацій під гаслом "Молода Україна" на сторінці 1641 подано лише таке: "Молода Україна", виховний місячник ЦК Об'єднання Дем. Укр. Молоді (ОДУМ) в ЗДА і Канаді, виходить з 1952 р. в Торонто, ред. Б. Олександрові".

Ол. Коновал

архієпископ Михаїл посвятив її. За віддану працю Річні Збори нагородили голову будівельного комітету Олексу Канарейського золотим ключем від церкви (пів фунта широго золота), від інших нагород він відмовився, голову громади М. Жовтоніжку вибрали почесним головою громади, а всі члени будівельного комітету дістали почесні грамоти від громади.

У неділю 13-го червня відбулося урочиста служба божа, яку правили о. наст. Григорій Філь, о. Ігор Кумаш, о. протодиякон Микола Малюжинський, о. диякон Захарій Ревко за участь відомого хору "Україна" під диригуванням Івана Козачка. Проповідь виголосив о. Ігор.

Після служби божої відбулося багатолюдне прийняття, відкрив його О. Канарейський, а молитву прочитав о. д-р Володимир Слюзар, настоятель Собору св. Софії. Вшанувавши пам'ять померлих членів громади, піднесли тост за королеву, бл. митрополита Іларіона, заст. митрополита архієпископа Михаїла, єпископат, консисторію, духовенство, за громаду, о. настоятеля Григорія і за всеукраїнський народ. З привітами виступили: голова місійної округи о. д-р В. Слюзар, член консисторії і від соборної громади Павло Яворський, від громади св. Юрія Олескандро Кравченко, голова громади О. Канарейський, від жіночого т-ва Антоніна Сойко, від ОДУМ-у Галина Жовтоніжко, від хору "Україна" Зенон Туз, о. протодиякон Микола Малюжинський і о. Григорій Філь, який свою ширістю, душевністю і глибоким навчаючим словом полонив присутніх, які йому та добродійці Ользі зробили спацію і проспівали "многая літа".

Проповідь про минуле десятиліття виголосив А. Степовий. він висвітлив цілу працю протягом цього часу громади. управи. голів громади: Й. Кудіна, М. Жовтоніжка, О. Канарейського, В. Сойка, А. Степового, всіх членів будівельного комітету, жіночого т-ва і їх голів, ОДУМ-у. Братства, СУЖЕРО, квітитівки "Київ", лягунівського хору із диригентом І. Козачком, а також о. настоятеля: св. п. о. прот. Петра Архангельського, оп. прот. Єпіфанія

Чижка, о. О. Костюка і доброго пастыря о. Григорія та іншої велику працю для церкви св. Покрови. Спалено банківський позичковий документ на суму 28.000 дол. Під гучні оплески і співи "многая літа" для громади відбулася ця урочиста подія.

Опісля відбувся концерт за такою програмою:

1. Церковний хор під управою Івана Козачка виклав — "Від нині відпускає Владико", "Слава на небі Богу", "To Бог великий".

2. ОДУМівський квінтет: В. Цвітков, О. Мельник, В. Павловець і З. Грицьков'ян проспівали "Чом, козаче, сьогодні сумуєш" і "Отаман Гамалія".

3. ОДУМівський секстет: Жовтоніжко, Л. Грицина, Н. Вусата, Н. Гайчук, Н. Горонович і І. Ромас виконали "Люблю Полісся" і "Мрія".

4. Квінтет і секстет спільно проспівали "Марш молоді" та український славень разом з присутніми. Концерт зробив помітне враження на слухачів, які гучними оплесками нагородили диригента Івана Козачка та христів.

Свято пройшло величаво, багатолюдно і матеріально успішно. За це належить велика подяка організаторам її з о. наст. Григорієм Філем.

A. C.

ВЕСІЛЬНІ ДЗВОНИ

В неділю 23-го травня ц. р. в церкві св. Тройці (Лондон, Канада) відбулося вінчання Миколи Жидовки з Вірою Симоненко. Спів хору, краса весільної відправи захоплювали присутніх.

Батьки молодого, Марія й Іван Жидовка, та молодої, Марія і Василь Симоненко влаштували своїм дітям весільне прийняття в залі Українсько-канадського Центру. Керував ним весільний староста п. М. Співак. Гости, понад 250 осіб, гарно провели час.

На другий день приятелі і рідня зібралися на поправини. На заклик п. М. Співака присутні склали пожертву на пресу. На "Молоду Україну" виділено 10 доларів.

Бажаємо молодятам щастя в новому житті, а батькам радості.

M. M.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ

12 червня 1971 року було днем милої несподіванки, яку друзі і знайомі за ініціативою дітей і ювілейного комітету, влаштували на відзначення 25-літнього ювілею щасливого подружнього життя Ніни й Миколи Сотників.

Шануючи рідну Церкву й звичай українського народу, несподіванку розпочато урочистим молебнем, який відправив при численній участі присутніх настоятель катедри св. Володимира о. митр. протоієрей Дмитро Фотій в каплиці української православної оселі "Київ". Після молебню у слові до ювілятів о. Д. Фотій ставив їх як приклад української родини, яка приклала багато праці для добра рідної Православної Церкви.

Після молебню шановних ювілятів запрошено до залі, де їх привітали хлібом і сіллю пані Міщенко і пан Й. Квас, заступники весільних батьків.

Молитвою о. настоятель відкрив ювілейну частину, а на заклик господаря п. Байрачного всі присутні вшанували ювілятів співом "Многій літа".

Після вечеरі відбулась коротка офіційна частина. Першим промовляв голова катедральної громади св. Володимира п. інж. П. Родак. В своєму слові він згадав багатолітню працю пана Сотника в заряді громади, його жертвеність і працьовитість в допомозі Рідній Школі на протязі 5-тилітньої каденції голови батьківського комітету Рідної Школи. Активно й віддано в праці на громадській ниві, допомагала йому його дружина.

Після п. Родака ювілятів привітали: від родини, рідний брат пані Н. Сотник, пан І. Синило з Чикаго, пан Й. Квас, земляк з рідних земель, пан Д. Пригорницький та від кумів пан І. Міщенко.

Від іхніх дітей — активних членів ОДУМ-у — вітав шановних ювілятів старший син Леонід. Він дякував мамі й татові за виховання та обіцяв у всьому їх наслідувати. Леонід підкреслив, що він, його брат Олег і сестра Раїа гордяться своїми прекрасними батьками і завжди шануватимуть і любитимуть їх.

Приємною несподіванкою було прибуття на ювілейну урочистість пані Marii і пана Сергія

Гаврюшенків з США, які 25 років тому в Німеччині були дружкою і дружбою на весіллі ювілятів. Родина Сотників пройшла за 25 років досить тяжкий життєвий шлях, далеко від рідних Волині і Харківщини. Життя в повоєнній Німеччині, тяжка праця в бельгійських копальннях, невідрядні початки в Канаді не зломили духа української родини, а навпаки, вони своєю працею на громадській ниві допомагали самозбереженню української спільноти поза рідними землями.

Не забули присутні й за рідну пресу. Збірка на неї принесла \$71.90, які на бажання ювілятів розділено: \$36.90 на журнал ОДУМ-у "Молода Україна" та \$35.00 на "Українські Вісті" в Німеччині.

У теплій товариській атмосфері пройшов ювілейний вечір, що зістанеться доброю згадкою як для ювілятів так і для присутніх, чкі свою численністю та щирими побажаннями "Многих літ" додали ювілятам сили на дальшому шляху подружнього життя.

Присутній

З ПОПРАВИ НА РІДНУ ПРЕСУ

В неділю 11 липня 1971 р. в домі п-ва Андрія й Ольги Співаків, членів Української Православної Громади в Лондоні, Онт., після весілля їхнього сина Івана з п-ю Сузанною Тиер, відбулися традиційні поправини, частина весільного обряду, що пов'язує нас з побутом на рідних землях.

Численна рідня і гості-друзі поділяли рапість батьків, що "вивели в люди" останнього сина, а цим самим виконали свої батьківські обов'язки супроти всіх дітей. П-во А. і О. Співаки очолюють тут велику родину, активну в церковно-громадському житті місцевої укр. православної громади. Самі вони, майже стало виконують обов'язки старшого брата й сестриці при церкві. Присутні на поправинах бажали молитвам та іхнім батькам щастя, згодов'я та успіху. При цім не забули й про рідну пресу. Збірку перевели пані С. Співак (невістка господарів) та п. Г. Володченко. З неї \$7.50 приділено на "Молоту Україну".

Жертводавцям щира подяка.

Учасник

ПОДЗВІННЯ

Ділимося сумною вісткою, що 22 серпня 1971 р., в Лондоні, Онтаріо, на 45 р. життя після тяжкої недуги упокоїлася в Бозі бл. п. Тетяна Слизюк.

Покійниця — народжена 10. X. 1926 р. на Полтавщині, вже в молодому віці переживала всі страхіття воєнних хуртовин, примусової праці в Німеччині і скитальщини по чужині. В Лондоні, пок. Тетяна, одружившись з Миколою Слизюком, жила спокійним життям, бездоганно виконуючи свої обов'язки дружини, матері й громадянки. Її передчасна смерть була великою несподіванкою й болючою втратою для рідній й знайомих.

Похорон покійниці, який відправив зі св. літургією, о. М. Дебрин в місцевій українській православній церкві 25 серпня, відбувся величаво при численній участі друзів скитальщини з Лондону й інших місцевостей, як у церкві, так і на цвинтарі Маунт Плезент, на зарезервованій частині для вірних цієї церкви.

Похоронну трапезу у парафіяльній залі, з допомогою жіноцтва — спорядили подруги покійниці — пані Т. Ноженко й Ол. Олексієнко, згідно з бажанням пок. Тетяни. Численні присутні висловлювали співчуття родині й згадували пок. Тетяну не злим тихим словом. Покійна покинула у смутку мужа Миколу, сина Володимира з дружиною й сином; на рідних землях — батька, брата, інших рідних і багато друзів. Збірка на нев'янучий віночок, переведена вищезгаданими панями, принесла \$87, на потребу церкви й рідної преси. З цього \$10 — призначено на "Молоду Україну".

Жертводавцям щира подяка, засмучену родину хай потішить Господь в іхньому горю, а покійній Тетяні вічна пам'ять і хай буде легкою канадською земля.

Присутній

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України"
залежить також і від Тебе!
Приєднуй нових передплатників
"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"!

В УКРАЇНІ

ВИСТАВКА САМОЦВІТІВ

У Києві відкрилась "Виставка українських самоцвітів" і художніх виробів із них. Виставка відбувається в Геологічному музеї АН УССР. Показані, крім дорогоцінних каменів, також різномальорові кварцити з Волині, різні вироби з бурштину, який "Культура і Життя" з 6-го червня назвала по-російському — "з янтаря", знайденого поблизу Києва; чимало цінних каменів знайдено в Криму.

У ЛІСАХ НА БУКОВИНІ

Місцеві природознавці підрахували приблизну кількість різного звіра в лісах Буковини. "Радянська Україна" з 6-го червня подала таку статистику: "Виявлено понад 700 благородних оленів, близько 2,000 вепрів, багато косуль, зайців, куниць, борсуків, ведмедів. Добре прижилися завезені з Кавказу зубри. Швидко розмножуються фазани.

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ІКОН

Український історик, автор численних праць з історії староукраїнського малярства, Григорій Логвин і Віра Свенціцька (дочка покійного кустоса Національного Музею у Львові) та А. П. Міляєва підготовляють перший альбом українських ікон. Логвин переконаний, що наша іконографія є одною з найкращих і найоригінальніших у світі. Як повідомляє щоденник "Америка" найбільші збірки українських ікон знаходяться тепер у Львові і Сяноцьку.

Виявляється, що з 1850 по 1916 р. на Далекому Сході оселилося 276,3 тис. українців або 56,54% усіх поселенців. Отже, український народ взяв велику участь у заселенні і господарському освоєнні цього краю.

Наталці Павленко 14 років. Вона учениця дев'ятої класи американської школи та школи українознавства. Учасниця таборів Юного ОДУМ-у. Доповідь "Наша Леся" Наталка Павленко прочитала 4 липня 1971 року на фестивалі Юного ОДУМ-у на оселі ОДУМ-у "Київ" в США.

Корисну справу зробили Львівська державна наукова бібліотека АН УРСР та обласна організація українського товариства охорони пам'яток історії та культури, видавши каталог "Львівські видання XVI-XVIII ст.", який уклав Я. Ісаєвич.

Каталог починається переднім словом укладача, в якому стисло охарактеризовано вагу і значення українських стародруків взагалі і львівських зокрема. Автор зазначає, що великі колекції українських стародруків зберігаються у Москві, Ленінграді, Києві і Львові.

В каталогі описано 206 книг, випущених друкарнею Львівського Ставропігійського братства та 15 книг з друкарні Ставропігійського Інституту.

На Одещині знайдено унікальну бронзову пластинку, на якій зображене вершника з луком. Виявилось, що це "портрет" одного з воїнів царя Аспаруха, який у VII ст. заснував першу болгарську державу.

Хто не знає невеличкого фрагмента "Слово про погибель руської землі", який дійшов до нас з глибокої давнини. Твір, очевидно, був великий, але і цих 45 рядків рукопису свідчать про широчину мислення невідомого автора, велику його тривогу про долю рідної землі.

"Слово про погибель..." було знайдене у 1892 році і відтоді не вщухають навколо нього наукові суперечки. Зокрема, різні гіпотези висуваються про час і місце написання твору.

Історик в Ужгороді Б. Яценко, на основі детального вивчення пам'ятки і зіставлення інших матеріалів прийшов до висновку, що "Слово..." написане в Києві не пізніше осені 1235 року.

Юрко Ткач живе в Австралії, йому 17 років, закінчує гайскул. Кілька його оповідань були напруковані в часописі "Вільна думка", в журналах "Юнак" і "Веселка" та у збірнику "Контрасти".

В ОБОРОНІ МОРОЗА

Як повідомляє УІС "Смолоцкий", з України надійшла вістка про суд над Валентином Морозом, що відбувся у листопаді минулого року в Івано-Франківському.

Вістка про арешт В. Мороза 1 червня 1970 р. швидко поширилася по Україні. До різних органів влади пішли протести, листи, заяви й петиції від інтелігенції, письменників, селян, студентів, робітників. Не зважаючи на протестну акцію і звернення дружини Мороза, Раїси, вислане 8 жовтня до першого секретаря ЦК КПУ П. Шелеста, прокурора УРСР Глуха і голови КГБ при раді міністрів УРСР Федорчука, суд відбувся. Він був закритий і тривав два дні: 14 і 18 листопада.

В. Мороза в основному звинувачено за написання і розповсюдження "Репортажу із заповідника ім. Берія". Згідно з висловлюванням свідків, В. Мороз мав призватися до авторства "Репортажу". Протягом цілого суду В. Мороз тримався мужньо і гідно.

Згідно з найновішими вістками, Мороза засудили на 5 років за критої тюрми, 4 роки таборів сурового режиму і 5 років виселення за межі України.

За останніми відомостями з України засудженого перевезли до лихої слави Володимирської тюрми, де він має сидіти в одиночному ув'язненні.

У день його народження, 15 квітня 1971 р., багато осіб з України і різних кінців СРСР прислали йому привітальні телеграми, даючи тим моральну підтримку.

У зв'язку з засудом В. Мороза та рухом в його обороні в Україні розпочалася нова хвиля арештів, репресій і цыкування культурних діячів, студентів, робітників, селян.

НАВКОЛО СВІТУ

НОВИЙ АСПІРИН

Американські хеміки сінтезували новий вид аспірину, який дістав назву флуфенізан. Ці ліки добувають з двофенолових сполук. Флуфенізан, як підтвердили досвіди, набагато ефективніший від аспірину і менш токсичний.

ЯБЛУКА ПРОТИ БАКТЕРІЙ

Група науковців Олександрійського університету (ОАР) дослідила вплив пектину, який містять у собі яблука, на бактерії фльори. Виявилось, що пектин має дезинфікуючі властивості. Його однопроцентна концентрація, наприклад, протягом двох годин знищує майже всі види бактерій.

КОРОНИ І ЦИРКОНИЙ

Зовсім недавно алмази, що прикрашали корони стародавніх цейлонських правителів, потрапили з музею до рук учених. Виявляється, то були сполуки цирконію. За старими легендами відшукали місце, де раніше знаходили таке каміння. Зараз там добувають мінерали цирконієвої групи.

РОГІВКУ ГІБОНА — ЛЮДИНІ

Лікар Ризакид Ваєді з Бангкока вперше в світі пересадив людині рогівку гібона. Унікальна операція закінчилася щасливо, хворий знову почав бачити. Ризакид Ваєді готовується до цілої серії операцій пересадження людині рогівки від мавпи.

ЕЛЕКТРОННІ ОЧІ

Англійський професор Дж. Бріндлі зробив мініятюрний електронний пристрій, який дає змогу читати сліпим. Пацієнтові вживлюють у мозок спеціальні електроди. За їхньою допомогою зоревий центр мозки приймає сигнали від гелефізійної камери. Вчений вважає, що в майбутньому сліпі зможуть читати звичайний друкований текст.

СЕРЦЕ НА ЕКРАНІ ТЕЛЕВІЗОРА

Канадські вчені розробили систему автоматичної аналізи рухів серця. Рентгенівський знімок серця проєктується на екран телевізора. Зображення пункту по пункту обмажує світловий промінь, і всі дані збираються в комп'ютері. Одержані інформації дає змогу лікарям зробити висновки про об'єм шлуночків серця, їх розміри, дані про навантаження серця, його резерви і вказує на можливості того чи іншого терапевтичного втручання.

ГАРАНТИЙНИЙ СТРОК ЕЙФЕЛЕВОЇ БАШТИ

Префект французької поліції Діболь настійно вимагає розібрати Ейфелеву башту з міркувань безпеки. Ця споруда, що є символом Паризьку, важить 7000 тонн і існує вже 82 роки. Спочатку башта була розрахована на 20 років вслуги, гарантійний строк її міцності скінчився у 1909 році.

АНАЛІЗАТОР КРИКУ

Члени об'єднаного колективу шведських і фінських лікарів протягом десяти років записували на магнітну стрічку і вивчали крик немовлят. Виявилось, що здорові діти кричать зовсім не так, як хворі. Лікарі винайшли пристрій, здатний сортувати крики немовлят за принципом: "нормальні", "підозрілі" і "хворі". Вони певні, що такий пристрій вкрай необхідний кожній дитячій клініці.

ЛАСОЩІ ДЛЯ БДЖІЛ

Один пасічник у Буковині годує своїх бджіл сиропами з ягід, садовини та городини. У такий спосіб він дістає мед, що має смак малини, цитрини, огірка тощо. Буковинський пасічник зробив ще одне вдосконалення. Він кладе у вулики скляний і пластиковий посуд, і бджоли негайно заходжуються будувати в них стільники, а потім відкладають мед. Отже, пасічник виймає мед з вуликів уже в упаковці.

СТІНИ-ГЛУШІТЕЛИ

Інтенсивність руху автотранспорта досягла такого розміру, що в поселеннях, через які проходять великої автомагістралі, стали ставити протишумні стіни. Стіни (висота їх 4 м.) виготовляють із компактної пластмаси. (ФРГ).

РАСОВА ПРОБЛЕМА

Немає сумніву, що расова проблема в дальшому розвитку людства відіграватиме велику роль.

Стас питання: чи злиття людських рас є можливе до переведення. Антропологічні досліди доказують, що расові різниці мають віковий характер і тяжко передбачити чи злиття людських рас є взагалі можливе та чи корисне воно для людства.

На американському терені діє до певного роду злиття рас, а з часом діє до витворення нового расового типу. Наука соціології вказує, що проблема злиття рас є досі не з'ясована належно і треба ще перевести поважні досліди. Треба ще докладно передумати і не робити наївних спроб проти правил природи, бо може зчезнуть цілковито з лиця Землі найздібніша біла раса людства.

ЗАВАЖАС СТРАХ...

Чи спить заєць з відкритими очима? Звичайно, ні, але він завжди насторожі, хоч і відпочиває вчасно. Звірі, яких постійно переслідують вороги, сплять менше, ніж інші.

Два американські психофізіологи Алісон і Твівер недавно встановили зв'язок, який існує між способами життя ссавців і їхнім сном. Кіт спить близько 14 годин на добу (27 процентів часу навіть "бачить" сни), кріт — 8, білка в середньому 14 годин.

Інші ссавці, навпаки, сплять дуже мало, адже вони повинні оберігати своє життя. Деякі з них протягом ночі перебувають у небезпеці.

Міцно сплять звичайні мавпи, видершись на густі гілки високих дерев. І зовсім тривожний сон у макаки, яка мешкає в степу. Там немає можливості надійно сковатися від ворогів отже, і вночі треба остерігатись.

УСМИШКИ ВИДАТНИХ ЛЮДЕЙ

ВРАЗЛИВИЙ ГЛЯДАЧ

У Мілянському театрі йшла прем'єра драми А. Дюма "Дама з камеліями" із славетною трагедійною актрисою Елеонорою Дузе в головній ролі. Чудова гра Дузе увесь час викликала зливу оплесків. А під час знаменої сцени, коли героїня драми вмирає, один із глядачів від хвилювання втратив свідомість і його довелося виносити із залі: йому здалося, що вмирає сама Елеонора Дузе.

Після вистави актриса поцікавилася, хто був той вразливий глядач.

— А це ж директор асекураторійної компанії, в якій ви заасекурували своє життя! — пояснив Елеонорі хтось з акторів.

ТАЄМНИЦЯ ВИНАХІДНИКА

Великий винахідник Томас Альва Едісон, як відомо, прожив 84 роки і до останнього часу свого життя зберігав струнку постать, якийсь особливий молодечий вигляд, бадьорість. Чимало людей вважали, що Едісон, крім усіх його численних винаходів, має також і якийсь секрет молодості. Вони зверталися до нього з листами, умовляючи поділитися цим своїм винаходом.

Едісон надсилає усім одну ту саму відповідь видрукувану у багатьох примірниках:

"Винайдений мною секрет вічної молодості залишиться назавжди суворою таємницею. Однак дещо я можу вам сказати: ніколи не думайте про те, що ви стаєте — цим самим ви зробите найважливіший крок до розкриття таємниці моєго винаходу!"

НЕ ПО МОЇХ ГРОШАХ

Стіни ательє видатного французького художника-імпресіоніста Едгара Дега були завжди голі, на них не висіло жодної з його робіт. Один із знайомих художника, здивований цим, звернувся за поясненням до господаря.

— Спробуйте придбати якусь з моїх картин, — сказав Дега, — і вам доведеться заплатити за

ней щонайменше сто тисяч франків. Подібна розкіш не по моїх грошах...

ДУЖЕ ПРОСТО!

Після чергового успішного концерту видатного німецького піяніста К. Кемпфа одна з його багатьох надокучливих поклонниць запитала:

— Скажіть, маestro, але тільки цілком одверто, грати так чудово на фортепіано, як ви, це справді важке мистецтво?

— Зовсім ні, — відповів з посмішкою Кемпф, — треба лише знати, коли саме і по яких клявішах вдаряти пальцем!

НЕ ПЕРЕСВІДЧИВСЯ

Хтось запитав видатного американського художника-портретиста Джеймса Уістлера:

— Як ви гадаєте, містере Уістлер, талант художника є явище спадкове?

— На жаль, — відповів художник, — не можу відносно цього нічого сказати — у мене немає дітей.

ДВА РАЗИ ГЕОМЕТРІЯ

В одному паризькому товаристві розповідали, що видатний математик Паскаль позбавляється головного болю, розв'язуючи складні геометричні задачі.

— Геометрія? — перепитав присутній письменник Трістан Бернар. — Щось подібне я робив у свої шкільні роки. Але у мене все виходило навпаки: посилаючись на головний біль, я легко позбавлявся геометричних задач...

ПОКАРАННЯ

Віденський театральний директор і режисер Франц Дінгельштедт був дуже незадоволений горю одного з своїх акторів.

— Зменшіть йому заробітну плату наполовину! — наказав він.

— Це неможливо, пане директоре, — пояснив касир, — той актор працює у нас зовсім без грошей.

— Без грошей? — перепитав директор і раптом сказав, явно задоволений своїм рішенням:

— Тоді ось що — призначте йому плату в десять шилінгів на

тиждень, але виплачуйте йому тільки п'ять!

ВСЕ ВІДНОСНО

Хтось зауважив Вольтерові:

— Чи не занадто високо ви самі себе цінуєте?

— Звичайно, високо, — відповів великий мислитель, — але лише тоді, коли порівнюю себе з деякими іншими людьми. Коли ж я порівнюю себе з самим собою, моя оцінка дуже низька!

НА СЦЕНІ І В ЖИТТІ

Знаменитий німецький комедійний актор Макс Палленберг поскаржився якось метрдотелеві, одного з берлінських ресторанів на те, що шніцелі тут тверді, ножі тупі, а офіціянти працюють дуже повільно.

— Ах, пане Палленберге, який ви оригінальний на театральній сцені і який ви звичайний у житті. Ви кажете мені точнісінько те саме, що кажуть сотні інших відвідувачів нашого ресторану! — відказав метрдотель.

ПРАКТИЧНИЙ ТЕМПЕРАМЕНТ

Славетний італійський диригент Артуро Тосканіні під час репетиції часто не міг стримати свого південного темпераменту. Він здатний був замахнутися диригентською паличкою на музиканта, який фальшивив, міг зламати цю паличку тощо. А одного разу Тосканіні, розлютований тим, що хтось з виконавців не звивчив як слід свою партію, витяг з кишени годинника і вдарив ним об підлогу.

Переляканий служник скочив розбитого годинника і поніс його із залі.

— Гей, — зупинив його Тосканіні, — дайте-но його сюди, він мені ще згодиться для наступної репетиції!

Найдовший язик у мурахіда. Його голова закінчується хоботом, але язик не вміщається навіть у ньому.

Линяючи, пінгвін губить відрazu все пір'я. Доки воно виросте (а це триває два тижні), він голодує.

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1,
LONDON, ONTARIO
(Pre-mix concrete)

West End Radiator Service

Specializing in
Recoing, Repairing & Cleaning
Radiators of all sizes & kinds
OIL COOLERS - HEATERS
Free Pick-up & Delivery
Open Evenings

MIKE LYSENKO

2624 St. Clair Ave. W.
(West of Jane St.)
Toronto 9, Ontario
TEL.: 763-7575

If busy call 762-0607

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:

віталень, спалень, їдалень, холодильники, пральні машини, електричні і газові печі, телевізори, радіо.

423 College Street
Toronto. Ontario

Telephone: EM 4-1434

— Під великим секретом: можете позичити мені п'ятдесят доларів?

— О, будьте певні! Я наче нічого не чув...

НА ПРЕСОБИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Іоясок Володимир, Ошава, Канада	\$10.00
Д-р Ілля Мула, Чікаго, США	5.00
Сєнчук Іван, мортон 1ров, Ілл., США	5.00
Назарець Дмитро, гловленд, США	5.00
Пилипенко Василь, Ворчестер, Англія (два фунти)	4.89
Терещенко Л., Ґіджвуд, США	3.00
Іщенко Микола, Садбури, Канада	3.00
Роговський К., Монреаль, Канада	3.00
Гайовий Федір, Міннеаполіс, США	3.00
Ющенко Ольга, Торонто, Ка- нада	3.00
Сікора Василь, Торонто, Канада	1.00
Тимошенко О., Торонто, Канада	1.00
Максимлюк Андрій, Торонто, Канада	1.00
Безкровна О., Торонто, Ка- нада	1.00
Шанда П., Торонто, Канада	1.00
Шевчук Володимир, Філя- дельфія, США	1.00
Збріка на весіллі Михайла Лисенка, Торонто, Канада	20.00
Збріка на весіллі Люби Ци- бенко і Говарда Ендруса, Торонто, Канада	27.61
Кіслюк Лука, Ніягара Фалс, Канада, пожертва для ТОП-у	20.00
Іхтярів Юрій, Філадельфія США	5.00
Жертводавцям щира подяка.	

Адміністрація "М. У."

ГУМОР

— Вікторе, як ти посмів сказати дядькові, що він дурень?

— А хіба ти сам цього не помічав???

— Замовчи! Зараз же попроси пробачення!

— Дякую, пробачте мені, що ви дурень...

Маленька Оксанка вперше побачила мишена:

— Бабуню, подивися, які в нього маленькі-маленькі оченята, як мікроби.

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

425 Jane Street
Toronto 9, Ontario

24-годинна скора і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі
на телефон: 766-3040

ОБСЛУГА ГАРАНТОВАНА!

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів
на ОСІННІЙ СЕЗОН

як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN ST. WEST

Toronto, Ont.

Tel.: 364-4726

— Послухайте, ваш син кидав у мене камінням!

— І вцілив?

— Ні.

— Тоді це був не мій син.

— Татусю, допоможи мені за-
дачу розв'язати.

— А ти вже над нею думав?

— Думав.

— Ну, і що придумав?

— Що краще — спитати у те-
бе або у Василька списати.

Є три види неуцтва: не знати нічого, знати погано те, що зна-
ють, і знати не те, що належало б знати.

Ціна 50 центів
в США і Канаді

If not delivered please return to:

МОЛОДА УКРАЇНА

Postal Station "M", Box 40
TORONTO 21, ONT., CANADA

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
**FUTURE FUEL OIL.
LTD.**
& Service Station
945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario
24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!
Чищення і направа форнесів
безплатна.
Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.
Наши телефони:
Tel. Office: LE 6-3551
Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить до **7 1/2 %**
за заощадження
  - Малі і великі, особисті
і моргеджові позички
  - Життєва асекурація
на ощадження до \$ 2.000
позички до \$10.000
  - Особисті чеки, чеки для
подорожуючих
  - Оплата за газ, електрику,
воду, і телефон
  - 20 років на службі Рідного
Народу.
- ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ.
ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В
SO-USE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
406 Bathurst Street
Toronto 2-B, Ontario

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

БРАТСЬКА ЗАПОМОГОВО-ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ

що нараховує понад 24 тисячі членів і понад \$8,500.000.00
членського майна.

Український Робітничий Союз має добірні найновішого типу поліси обезпечення на дожиття і на посмертне для старших і дітей членів. Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає своєму українському народові морально і матеріально в його стремлінні визволитися з чужого поневолення і здобути самостійну, соборну, демократичну Україну. Помагає матеріально освітньо-культурним, видавничим, церковним та спортивним справам. Помагає матеріально незаможним, здібним в науці, українським студентам у вищих школах. Видає свій, демократичного напрямку часопис-тижневик "Народня Воля" українською і англійською мовами та англомовний журнал для молоді "Форум". Для вигоди своїх членів і всіх українців провадить літню вакаційну оселю "Верховина" з мальовничим розкішним парком, модерно устаткованими кімнатами, купанням у власному природньому озері та купальному басейні, спортом і культурною розвагою в Кетскільських Горах в Глен Спей, Н. Й.

Головний осідок УРСоюзу:
440 WYOMING AVENUE, SCRANTON, PA., U. S. A.
Телефони: 342-0937 або 347-5649